

Česká republika
Nejvyšší kontrolní úřad

STANOVISKO

KE ZPRÁVĚ O PLNĚNÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY
ZA 1. POLOLETÍ 2021

Nejvyšší kontrolní úřad

Sp. zn.: 159/21-NKU45/398/21

Praha 10. prosince 2021

STANOVISKO
KE ZPRÁVĚ O PLNĚNÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY
ZA 1. POLOLETÍ 2021

(k sněmovnímu tisku č. 21/0)

(předkládané v souladu s ustanovením § 5 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu)

Předkládá: Miloslav Kala,
prezident Nejvyššího kontrolního úřadu

Stanovisko Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) je rozvrženo do následujících částí:

I.	Úvodní slovo prezidenta NKÚ.....	6
II.	Ekonomický vývoj České republiky.....	8
III.	Saldo hospodaření státního rozpočtu	12
IV.	Příjmy státního rozpočtu.....	14
V.	Výdaje státního rozpočtu	22
VI.	Prostředky EU/FM.....	27
VII.	Výsledky hospodaření územních rozpočtů	30
	Seznam zkratk.....	33

Redakční poznámka:

Redakční uzávěrka pro Stanovisko ke Zprávě o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2021 byla stanovena na 11. října 2021. Hodnoceno bylo primárně období 1. poloviny roku 2021. V materiálu není sjednocen počet desetinných míst, a to z důvodu používání různých zdrojů (některé zdroje uvádějí pouze zaokrouhlená čísla nebo čísla zaokrouhlená na odlišný počet desetinných míst). Dále může v materiálu dojít k drobným odchylkám hodnot z důvodu zaokrouhlování. V materiálu jsou čísla zaokrouhlena pouze na jedno nebo dvě desetinná místa, avšak NKÚ při výpočtech používá údaje s více desetinnými místy. Z tohoto důvodu se některé uvedené výpočty nemusejí shodovat. NKÚ pracuje zejména s daty ze zpráv o plnění státního rozpočtu České republiky, z informačního portálu MONITOR, zpráv Českého statistického úřadu a databází Eurostatu.

I. ÚVODNÍ SLOVO PREZIDENTA NKÚ

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

stanovisko ke zprávě o plnění rozpočtu ČR za 1. pololetí má průběžný charakter. Při jeho zpracování už ovšem pozorujeme vývojové trendy, které se nám obvykle potvrdí o několik měsíců později, když vydáváme stanovisko ke státnímu závěrečnému účtu za předchozí rok. Jaká důležitá sdělení tedy *Zpráva o plnění státního rozpočtu ČR za 1. pololetí 2021* přináší?

První pololetí 2021 sice přineslo ekonomické oživení, ale meziroční růst HDP nedosáhl průměru Evropské unie. Prudce rostla inflace a růst cenové hladiny byl vyšší než průměr EU ve všech odvětvích s výjimkou sektoru bydlení a komunikačních služeb.

Fiskální nerovnováha se projevuje na obou stranách státního rozpočtu. Zatímco příjmy státu v 1. pololetí 2021 meziročně vzrostly o necelá 2 procenta, výdaje vykázaly více než devítiprocentní nárůst. Hospodaření státu skončilo za 1. pololetí schodkem 265 miliard korun, což je nejhorší pololetní výsledek v historii samostatné České republiky.

Zásadní vliv na příjmy státního rozpočtu měl pokles daní z příjmů, kdy se nepotvrdil předpoklad, že úprava výpočtu daně z příjmů fyzických osob vyústí ve vyšší spotřebu domácností, a tedy ve vyšší růst příjmů z daně z přidané hodnoty (DPH). Příjmy z DPH byly v 1. pololetí letošního roku sice meziročně vyšší o téměř 5 miliard korun, ale byly plněny jen na 46 % schváleného rozpočtu, který byl navíc novelou zákona o státním rozpočtu snížen o 11,4 miliardy korun. Propad vykázaly i příjmy ze spotřebních daní, přestože například sazba daně z tabákových výrobků vzrostla.

Nepříznivé trendy lze pozorovat i na výdajové straně rozpočtu. Výdaje státního rozpočtu za 1. pololetí se meziročně zvýšily o téměř 83 miliard korun. Tento růst byl způsoben výhradně běžnými výdaji – a to především podporou podnikání a zaměstnanosti související s epidemií covidu-19, zvýšením platby státu za státní pojištění, transfery krajům a sociálními dávkami. Samostatnou kapitolou je pak růst mandatorních výdajů, jejichž podíl na příjmech státu se zvýšil v 1. pololetí 2021 na téměř 70 %. V 1. pololetí 2019 to přitom bylo 55 %.

A zdá se, že i plán „proinvestovat se z krize“ zůstává zatím nenaplněn. Kapitálové výdaje meziročně klesly o 5,27 miliardy korun a jejich schválený rozpočet byl v 1. pololetí čerpán z necelých 32 %. Největší pokles byl vykázán u investičních transferů státním fondům a týkal se z 90 % dopravy. Zásadním způsobem vážně programové financování, kde podle NKÚ hrozí ke konci roku nedočerpaní významné části prostředků.

Ale abychom sklenici neviděli jen poloprázdnou... Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení se v 1. pololetí meziročně zvýšily o více než 21 miliard korun a s ohledem na vývoj ve 3. čtvrtletí lze očekávat, že schválený rozpočet na rok 2021 bude překročen. Do hospodaření státu ve sledovaném období nadále významně zasahovaly výdaje spojené s epidemií covidu-19, přičemž výdaje bez finanční podpory boje proti epidemii rostly meziročně o 2,6 %, zatímco v předchozím období byl nárůst 11,7 %. A do třetice: ČR splnila pravidlo N+3 na rok 2021 téměř u všech programů v rámci *Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020* do konce pololetí.

Jak jsem uvedl na počátku tohoto úvodního slova, držíte v rukou zprávu průběžnou. Věřím, že tato publikace se pro vás, milí čtenáři, stane cenným informačním zdrojem při sledování významných ekonomických trendů v českém hospodářství.

Miloslav Kala,

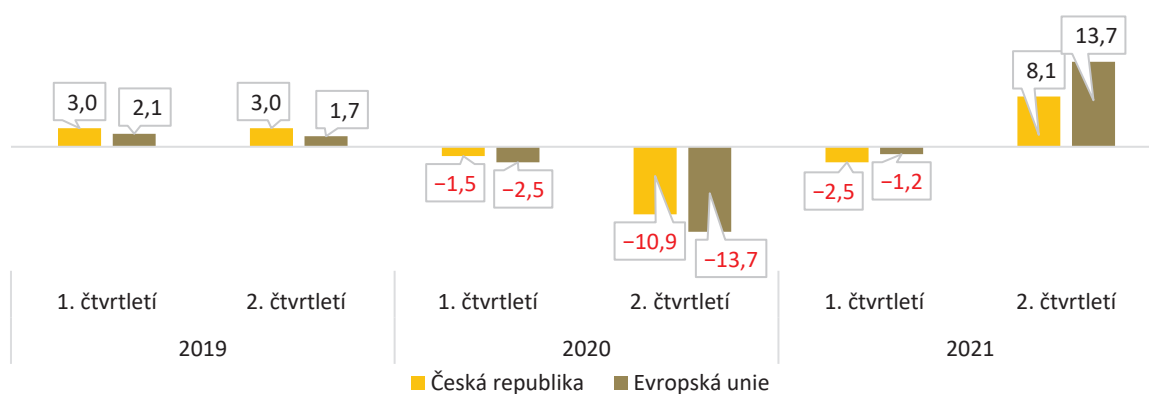
prezident Nejvyššího kontrolního úřadu

II. EKONOMICKÝ VÝVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

Hospodářskou situaci v České republice v 1. pololetí roku 2021 nadále ovlivňovala epidemie covidu-19¹ a platnost některých protiepidemických opatření. Od nástupu epidemie v 1. čtvrtletí roku 2020 začal hrubý domácí produkt (dále také „HDP“) meziročně klesat a pokles se zastavil až v průběhu 2. čtvrtletí roku 2021, kdy došlo z důvodu lepší se epidemické situace k postupnému uvolňování protiepidemických opatření. Oživení ekonomické aktivity zaznamenaly mimo jiné zpracovatelský průmysl, obchod, doprava, gastronomické a ubytovací služby.

Zatímco v 1. pololetí roku 2020 nebyly v ČR ekonomické důsledky epidemie tak výrazné jako ve většině ostatních zemí EU, od 3. čtvrtletí 2020 až po 2. čtvrtletí 2021 vykazovala ČR horší vývoj HDP, než činil průměr Evropské unie. HDP v Evropské unii ve 2. čtvrtletí 2021 meziročně vzrostl o 13,7 %. V ČR došlo k meziročnímu růstu HDP pouze o 8,1 %. Vykázaný vysoký růst nejen v ČR, ale i v EU byl však způsoben zejména nízkou srovnávací základnou roku 2020, kdy došlo k výraznému utlumení ekonomiky kvůli opatřením přijatým proti šíření epidemie covidu-19. Z tohoto důvodu se dá předpokládat, že meziroční růst HDP bude pokračovat a bude vykázán i ve 3. a 4. čtvrtletí 2021.

Graf č. 1: Vývoj hrubého domácího produktu v ČR a Evropské unii (v %)

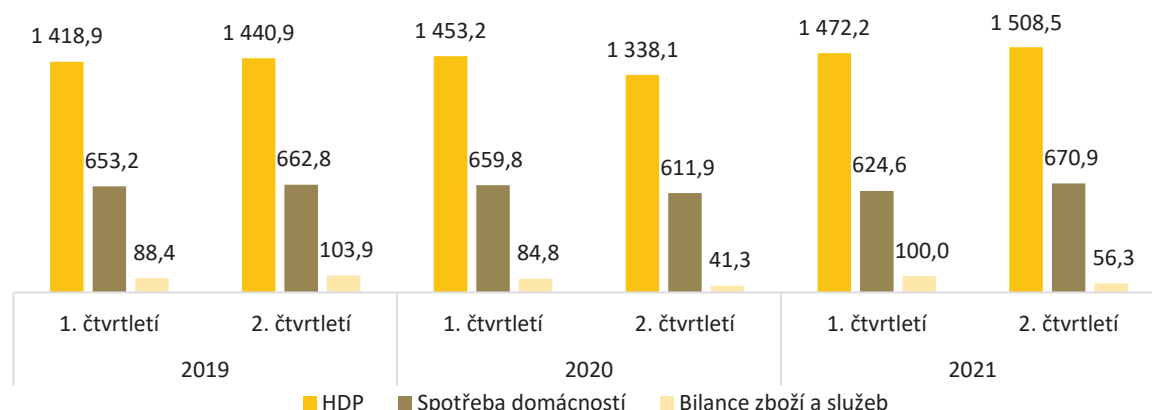
Zdroj: databáze Eurostatu (říjen 2021).

Výrazný vliv na vývoj celkového HDP měly výdaje na spotřebu domácností. Zatímco v 1. čtvrtletí 2021 došlo k meziročnímu poklesu těchto výdajů, ve 2. čtvrtletí 2021 došlo nejen k meziročnímu růstu, ale výdaje na spotřebu domácností v nominálním vyjádření překonaly i výši z 2. čtvrtletí 2019, tj. z období, které nebylo ovlivněno epidemií. Naopak saldo bilance vývozu a dovozu zboží a služeb ve 2. čtvrtletí 2021 vykazovalo nižší hodnoty než ve stejném období roku 2019. Pozitivní je mírný meziroční nárůst tohoto salda oproti roku 2020. Jedním z důvodů nízkého meziročního růstu obchodní bilance je pokles průmyslové výroby v Německu, které je největším obchodním partnerem ČR.

1 Světová zdravotnická organizace označila dne 11. 3. 2020 šíření onemocnění způsobené koronavirem SARS-CoV-2 za pandemií.

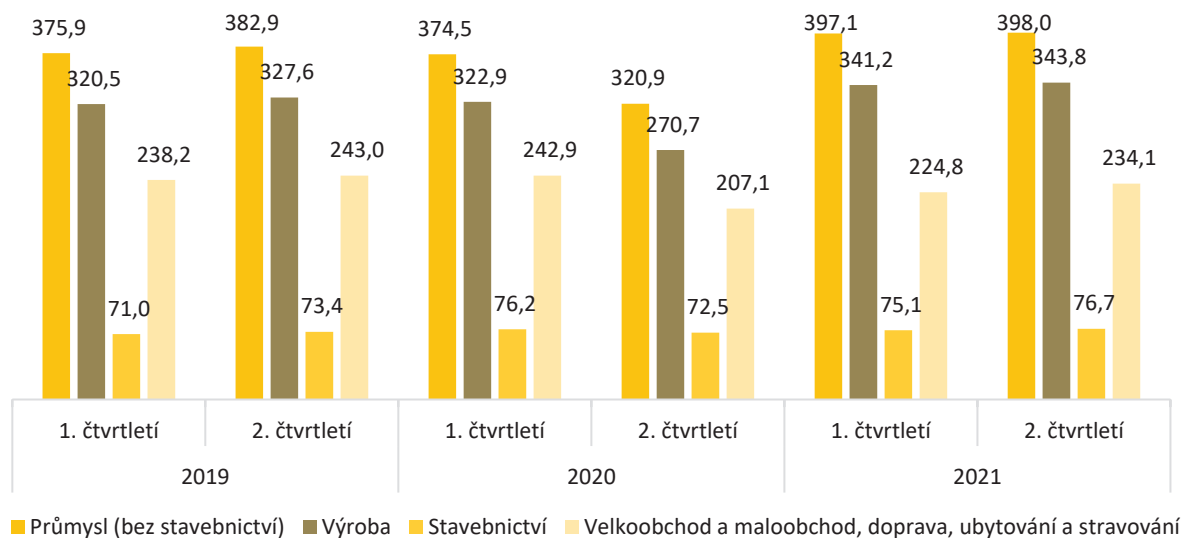
Graf č. 2: Nominální vývoj HDP a jeho vybraných složek (v mld. Kč)

Zdroj: databáze Eurostatu (říjen 2021).

V 2. čtvrtletí 2021 došlo k meziročnímu nárůstu výkonu ve vybraných odvětvích ekonomiky ČR. Průmysl, výroba, stavebnictví, velkoobchod, maloobchod, doprava, ubytování a stravování vykázaly v 2. čtvrtletí meziroční i mezikvartální růst. Epidemie covidu-19 se nejvýrazněji projevila na útlumu těchto odvětví v 2. čtvrtletí 2020.

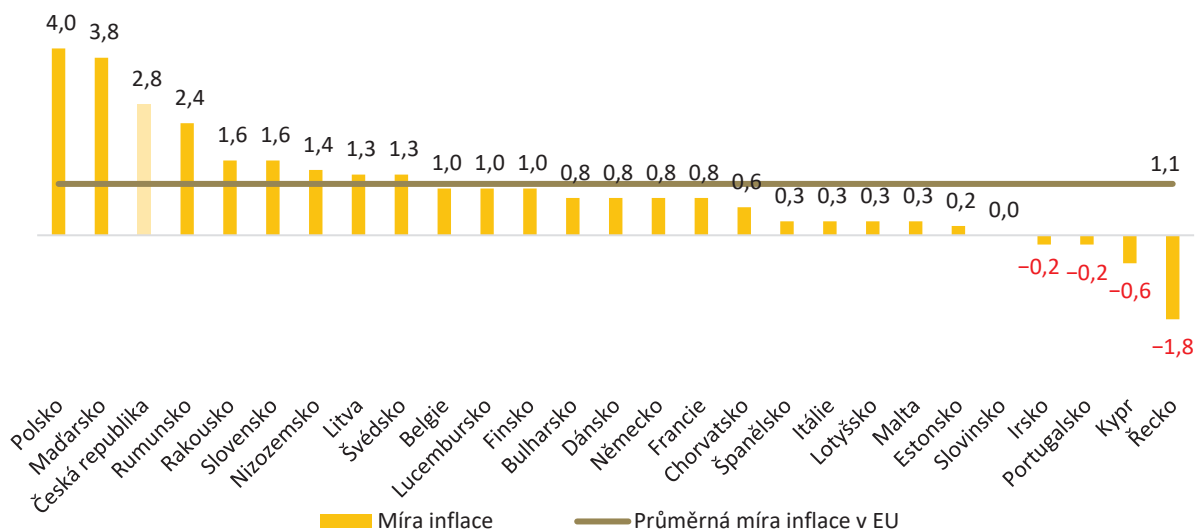
Graf č. 3: Přidaná hodnota vybraných odvětví (v mld. Kč)

Zdroj: databáze Eurostatu (říjen 2021).

V 1. pololetí 2021 vykazovala Česká republika míru inflace ve výši 2,8 %, což byl třetí nejvyšší nárůst cenové hladiny (za posledních 12 měsíců) v EU. Průměrnou míru inflace v EU ve výši 1,1 % převyšovala inflace v ČR o 1,7 procentního bodu (dále také „p. b.“) a blížila se k horní hranici (ve výši 3 %) tolerančního pásma stanoveného Českou národní bankou jako inflační cíl.

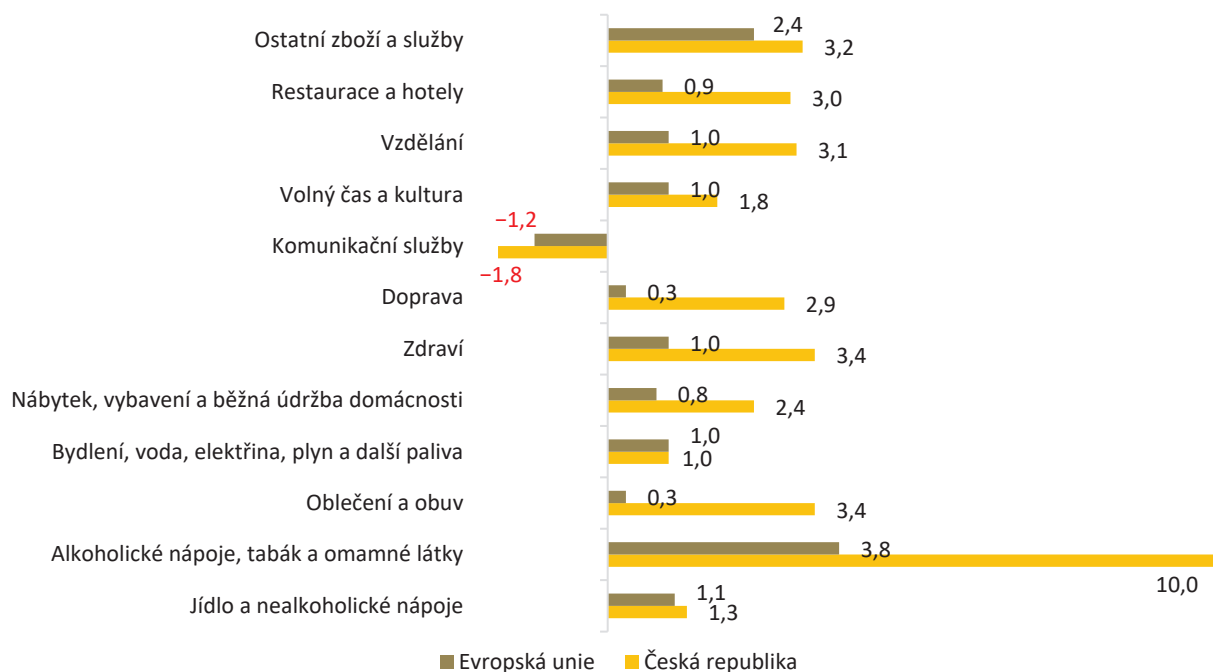
Graf č. 4: Průměrná míra inflace v 1. pololetí 2021 v zemích Evropské unie (v %)

Zdroj: databáze Eurostatu (říjen 2021).

Z jednotlivých skupin komodit nejvíce rostla v ČR cenová hladina alkoholických nápojů a tabáku, a to zejména z důvodu růstu spotřební daně z tabákových výrobků. Ke zvyšování cen v oblasti dopravy přispěl zejména růst cen automobilů a pohonných hmot. Kromě sektoru bydlení a s ním souvisejících služeb a sektoru komunikačních služeb (kde došlo v 1. pololetí 2021 dokonce k poklesu cen) byl růst cenové hladiny ve všech odvětvích vyšší, než činil průměr Evropské unie.

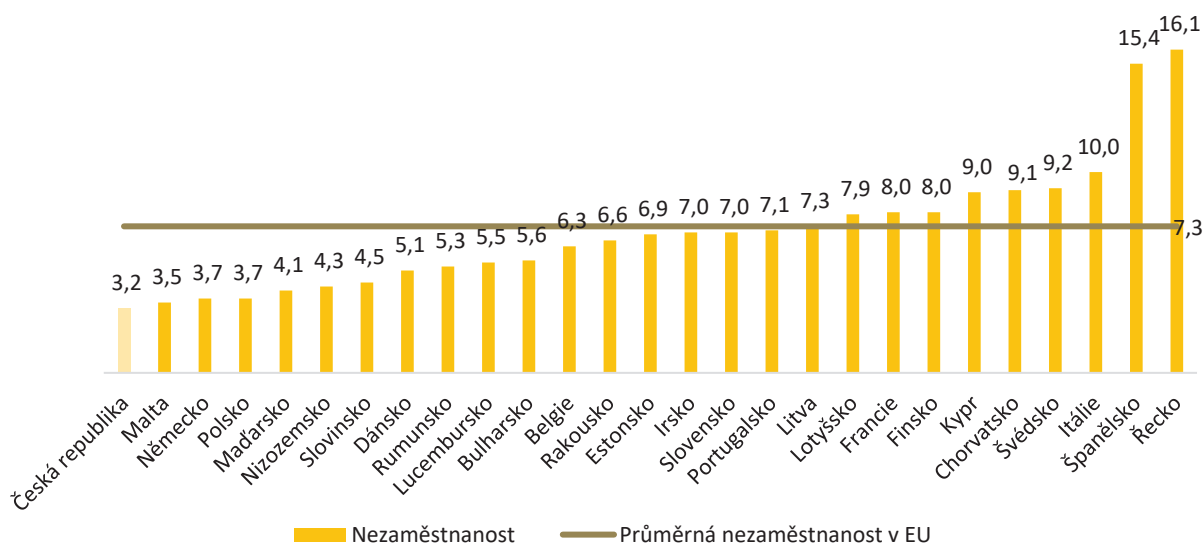
Graf č. 5: Srovnání inflace jednotlivých komodit v ČR s průměrem EU v 1. pololetí 2021 (v %)

Zdroj: databáze Eurostatu (říjen 2021).

Na trhu práce se ekonomické ochlazení příliš neprojevalo. **Vedle programu *Antivirus*² přispěly v 1. pololetí 2021 k podpoře zaměstnanosti zejména sezonní činnosti, obnova ekonomických aktivit v gastronomii a službách a trvalý zájem o zaměstnance ve zpracovatelském průmyslu.** Zejména z těchto důvodů došlo v 2. čtvrtletí 2021 dokonce k poklesu nezaměstnanosti o 0,2 p. b. (oproti 1. čtvrtletí ve výši 3,4 %). **V rámci EU vykazovala Česká republika v 1. pololetí 2021 nejnižší míru nezaměstnanosti, a to 3,2 %, což bylo o 4,1 p. b. méně než průměrná míra nezaměstnanosti EU.**

Graf č. 6: Nezaměstnanost v 1. pololetí 2021 v zemích Evropské unie (v %)

Zdroj: databáze Eurostatu (říjen 2021).

DLE AKTUÁLNÍHO EKONOMICKÉHO VÝVOJE LZE OČEKÁVAT V 2. POLOLETÍ ROKU 2021 DALŠÍ MEZIROČNÍ RŮST HRUBÉHO DOMÁCÍHO PRODUKTU. V MAKROEKONOMICKÉ PREDIKCI³ ZE SRPNA 2021 ODHADUJE MINISTERSTVO FINANCÍ RŮST HDP ZA ROK 2021 VE VÝŠI 3,2 %. RIZIKOVÝM FAKTOREM PRO DALŠÍ VÝVOJ NADÁLE ZŮSTÁVÁ EPIDEMICKÁ SITUACE A ZNOUZAVEDENÍ NĚKTERÝCH PREVENTIVNÍCH OPATŘENÍ A TAKÉ RYCHLE ROSTOUCÍ MÍRA INFLACE.

2 Dle tiskové zprávy Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 5. 10. 2021 bylo prostřednictvím programu Antivirus podpořeno 1 073 133 zaměstnanců, kterým bylo vyplaceno celkem 50 mld. Kč.

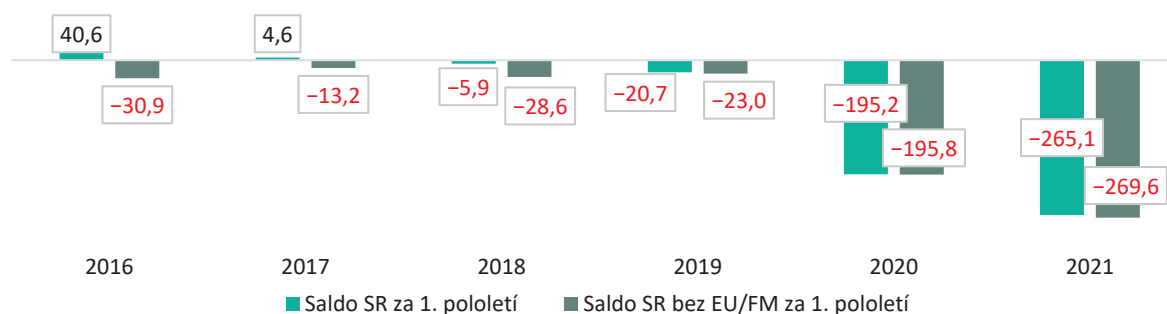
3 Makroekonomická predikce České republiky dostupná na https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Makro-ekonomicka-predikce_2021-Q3_Makroekonomicka-predikce-srpen-2021.pdf.

III. SALDO HOSPODAŘENÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU

Příjmová i výdajová strana státního rozpočtu (dále také „SR“) České republiky byly již od jara loňského roku významně ovlivňovány zavedenými protiepidemickými opatřeními a jejich doprovodnými efekty. Původně schválený rozpočet⁴ počítal pro rok 2021 s deficitem ve výši 320 mld. Kč. V souvislosti se zrušením superhrubé mzdy od 1. 1. 2021 a se zpřísněním opatření v prvním čtvrtletí 2021, která dopadla především na oblast služeb a maloobchodu, došlo v březnu roku 2021 k novelizaci zákona o státním rozpočtu⁵ a k navýšení schodku na 500 mld. Kč.

Příjmy státního rozpočtu za 1. pololetí 2021 meziročně vzrostly o necelá dvě procenta, avšak nestačily pokrýt více než devítiprocentní nárůst výdajů. **Hospodaření státního rozpočtu k 30. 6. 2021 tak při meziročním nárůstu deficitu o 69,81 mld. Kč skončilo schodkem ve výši 265,05 mld. Kč, což byl nejhorší pololetní výsledek hospodaření v historii samostatné České republiky.**

Graf č. 7: Vývoj salda státního rozpočtu za 1. pololetí v letech 2016–2021 (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

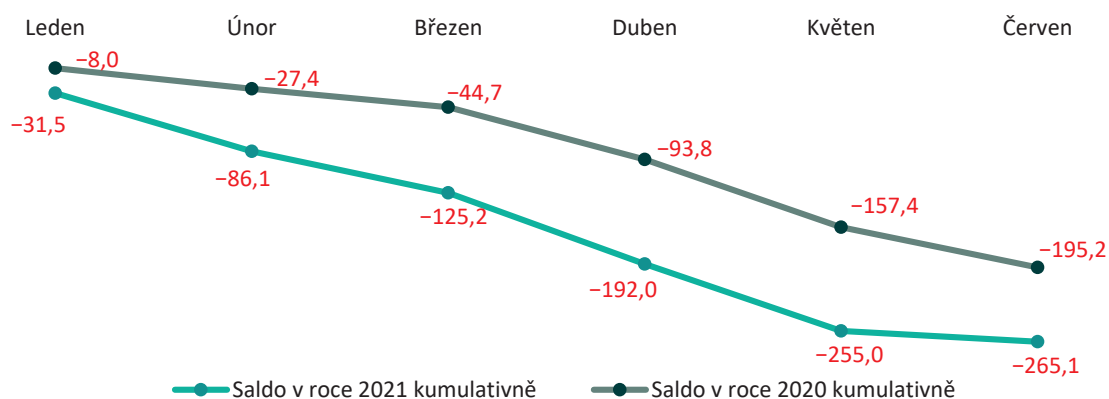
Dopad prostředků z rozpočtu Evropské unie a finančních mechanismů (dále také „EU/FM“) na celkové saldo nebyl příliš výrazný. Ze státního rozpočtu bylo předfinancováno na realizaci společných programů 62,5 mld. Kč, naopak do státního rozpočtu z prostředků EU/FM bylo přijato 67 mld. Kč. Saldo příjmů a výdajů prostředků EU/FM za 1. pololetí 2021 skončilo přebytkem 4,5 mld. Kč. Po očištění o tyto prostředky činilo celkové saldo –269,6 mld. Kč, jak ukazuje i graf č. 7.

Vzhledem k tomu, že epidemie začala výrazněji zasahovat do hospodaření ČR až od března 2020, rostl meziročně deficit státního rozpočtu mnohem rychleji v lednu a únoru 2021. V květnu se tempo růstu deficitu v obou letech vyrovnalo a v červnu 2021 dokonce došlo ke snížení rozdílu deficitu. Zatímco na konci května 2021 činil meziroční rozdíl výše deficitu 97,6 mld. Kč, na konci června 2021 se rozdíl snížil na 69,9 mld. Kč.

4 Zákon č. 600/2020 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2021.

5 Zákon č. 92/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 600/2020 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2021.

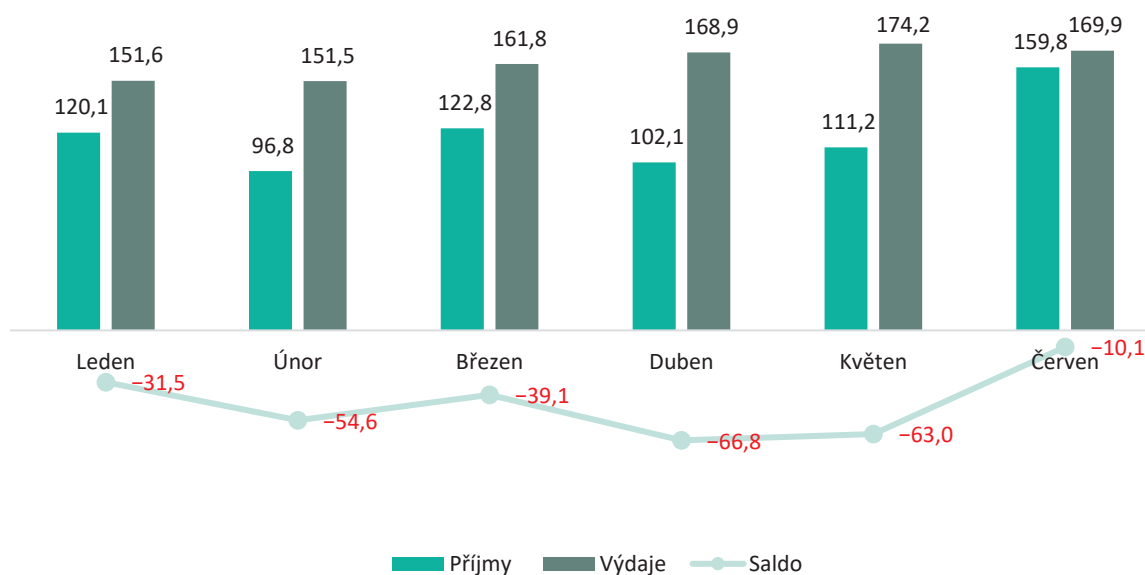
Graf č. 8: Vývoj salda státního rozpočtu v jednotlivých měsících let 2020 a 2021 (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

Výše deficitu v jednotlivých měsících byla ovlivněna zejména měsíčním inkasem daňových příjmů. Nižší deficity byly vykázány v měsících, které jsou vymezeny pro platbu významných daní jednotlivými daňovými subjekty (např. čtvrtletní zálohy daně z příjmů právnických osob). Vliv na meziměsíční pokles inkasa daňových příjmů v některých měsících mělo rovněž zrušení superhrubé mzdy, které snížilo inkaso daně z příjmů fyzických osob.

Graf č. 9: Výše příjmů, výdajů a salda v jednotlivých měsících roku 2021 (v mld. Kč)

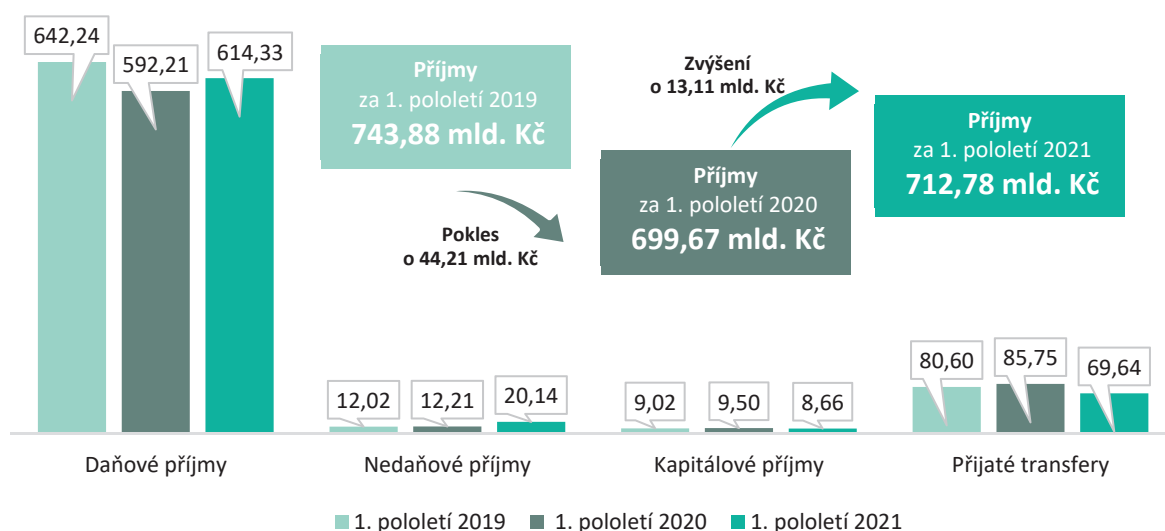
Zdroj: informační portál MONITOR.

Deficit státního rozpočtu již od počátku roku meziročně převyšoval deficit z roku 2020. Plnění schváleného rozpočtu příjmů činilo v červnu letošního roku 51,44 %, výdaje byly čerpány na 51,86 % rozpočtu a pololetní saldo o 15 mld. Kč převyšovalo svoji alikvotní část.

IV. PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU

Příjmy státního rozpočtu za 1. pololetí 2021 dosáhly celkové výše 712,78 mld. Kč, tj. naplnění rozpočtu příjmů stanoveného zákonem⁶ na 51,44 % (schválený rozpočet příjmů činil 1 385,61 mld. Kč). Ve srovnání s 1. pololetím 2020 došlo ke zvýšení příjmů o 13,11 mld. Kč. Naopak v porovnání s 1. pololetím 2019 (před epidemií covidu-19) bylo inkaso příjmů v hodnoceném období nižší o 31,1 mld. Kč, tj. 4,2 %. Vliv na výši plnění příjmů v hodnoceném období měla vysoká míra šíření onemocnění covid-19 v České republice a obdobně jako v 1. pololetí 2020 v souvislosti s ní přijatá vládní krizová opatření (např. omezení ekonomické aktivity a pohybu osob). V této souvislosti byl nadále realizován nástroj přímé podpory ve formě výplaty kompenzačních bonusů⁷. **Zásadní dopad na změnu a celkový objem očekávaného plnění příjmů měla přijatá legislativní úprava v podobě zrušení tzv. superhrubé mzdy, která se projevila snížením inkasa daně z příjmů fyzických osob a vyvolala nutnost kompenzovat výpadek těchto příjmů obcím a krajům úpravou rozpočtového určení daní v jejich prospěch⁸ a dále i změnou daňového zatížení majetku.** Tato zákonná úprava zdanění práce byla rovněž jedním z klíčových faktorů, na jejichž základě byl původně stanovený rozpočet příjmů SR pro rok 2021 ve výši 1 488,34 mld. Kč snížen novelou⁹ zákona o státním rozpočtu o 102,72 mld. Kč.

Graf č. 10: Meziroční srovnání příjmů SR za 1. pololetí 2019–2021 (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

Na meziročním růstu celkových příjmů SR v průběhu 1. pololetí 2021 se podílely zejména daňové příjmy, které se zvýšily o 22,13 mld. Kč, a to zejména za příspěví vyššího inkasa pojistného na sociální zabezpečení (o 21,17 mld. Kč). Nedaňové příjmy meziročně vzrostly o 7,93 mld. Kč, a to z důvodu mimořádného příjmu z aukce kmitočtů pro rychlé mobilní sítě 5G ve výši 5,60 mld. Kč, který byl původně schválen jako příjem státního rozpočtu pro rok 2020. Naopak kapitálové příjmy dosáhly meziročně mírného poklesu o 0,83 mld. Kč. Na meziročním poklesu příjmů z přijatých transferů o 16,12 mld. Kč se z větší části podílel nerealizovaný převod prostředků z privatizačního účtu do kapitoly 398 – *Všeobecná pokladní správa* ve výši 10,0 mld. Kč, který v minulých dvou letech proběhl v 1. pololetí.

6 Zákon č. 600/2020 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2021, ve znění zákona č. 92/2021 Sb.

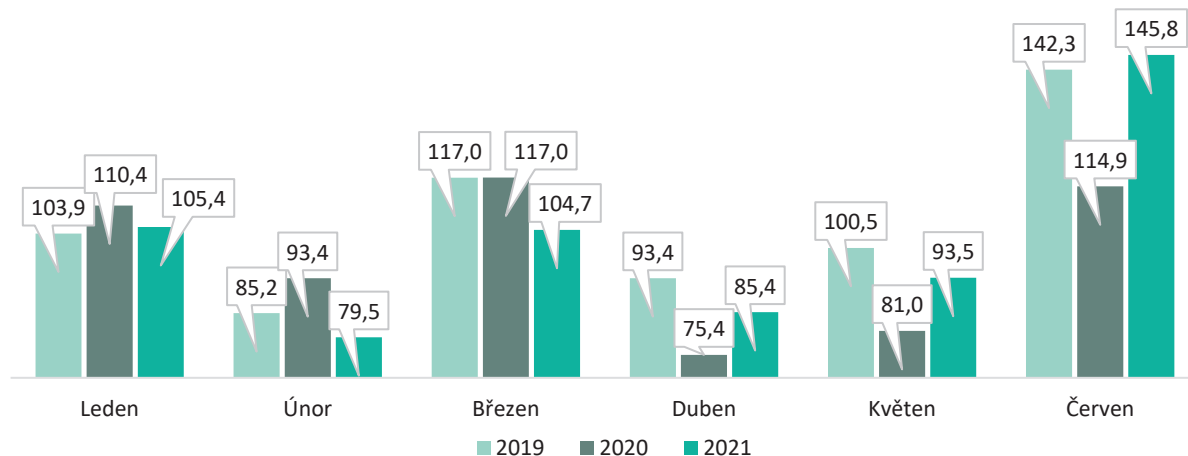
7 Zákon č. 461/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti se zákazem nebo omezením podnikatelské činnosti, zákon č. 95/2021 Sb., o kompenzačním bonusu pro rok 2021.

8 Např. zákon č. 609/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony.

9 Zákon č. 92/2021 Sb., kterým se mění zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 2021.

Graf č. 11: Plnění daňových příjmů v jednotlivých měsících 2019–2021 (v mld. Kč)

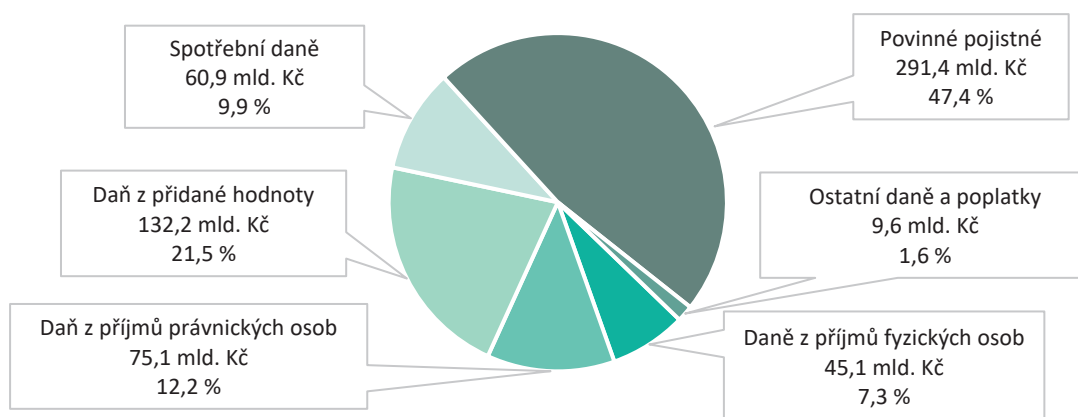

Zdroj: informační portál MONITOR.

Do inkasa daňových příjmů v jednotlivých kalendářních měsících se promítla kromě výše popsané skutečnosti (zrušení superhrubé mzdy) i nastavená opatření přijatá v souvislosti s epidemií covidu-19. Zejména meziročně nižší inkaso daně z přidané hodnoty a spotřebních daní v 1. čtvrtletí 2021 ve výši 15,0 mld. Kč přispělo k počátečnímu propadu celkového inkasa. Naopak úhrada pololetních záloh daně z příjmů právnických osob, která byla meziročně vyšší o 19,8 mld. Kč, napomohla k celkovému zvýšení daňových příjmů.

Podíly jednotlivých složek na inkasu daňových příjmů jsou uvedeny v následujícím grafu. Největší objem a podíl inkasa na celkových daňových příjmech představují příjmy z pojistného ve výši 291,4 mld. Kč (tj. 47,4 %), následují příjmy z daně z přidané hodnoty ve výši 132,2 mld. Kč (tj. 21,5 %).

Graf č. 12: Podíly jednotlivých složek na inkasu daňových příjmů za 1. pololetí 2021

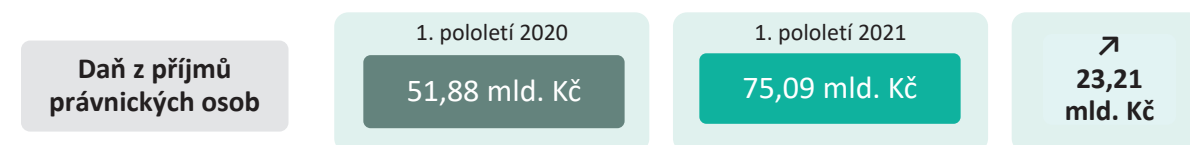
Zdroj: informační portál MONITOR.

Plnění příjmů státního rozpočtu do značné míry ovlivňuje i dosažená výše nedoplatků daňových příjmů na úrovni veřejných rozpočtů. Za 1. pololetí 2021 tyto nedoplatky dosáhly celkové výše 119,9 mld. Kč a byly tak meziročně vyšší o 8,9 mld. Kč. Největší objem nedoplatků daňových příjmů (bez pojistného na sociální zabezpečení) představují nedoplatky na dani z přidané hodnoty, které se meziročně zvýšily o 6 mld. Kč.

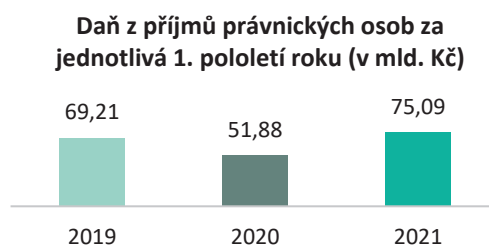
Tabulka č. 1: Nedoplatky daňových příjmů veřejných rozpočtů za 1. pololetí (v mld. Kč)

Daň	K 30. 6. 2020	K 30. 6. 2021	Meziroční změna
Nedoplatky daňových příjmů bez pojistného na sociální zabezpečení	53,9	62,1	8,2
z toho:			
– daň z přidané hodnoty	26,0	32,0	6,0
– daně spotřební	10,3	10,9	0,5
– daň z příjmů právnických osob	8,3	8,9	0,7
– daně z příjmů fyzických osob – z daňových příznání	3,1	3,8	0,7
Pojistné na sociální zabezpečení	57,0	57,7	0,7
Nedoplatky daňových příjmů celkem	110,9	119,9	8,9

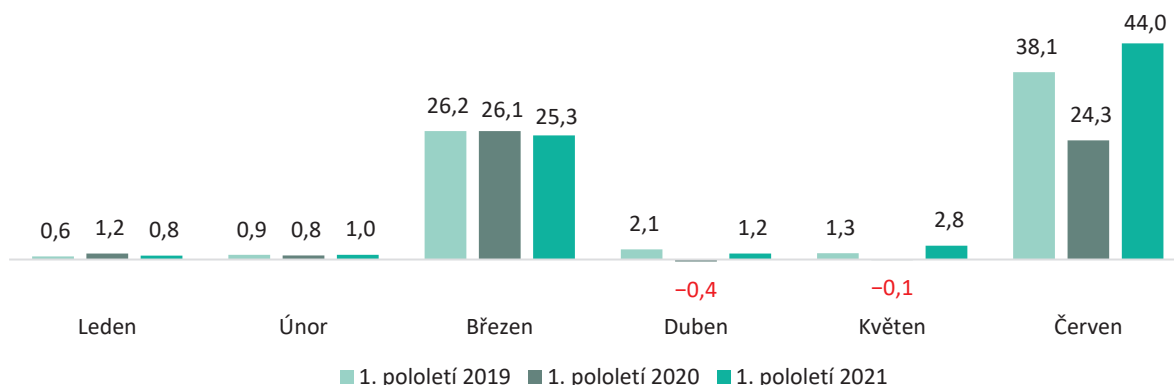
Zdroj: Zpráva o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2021.

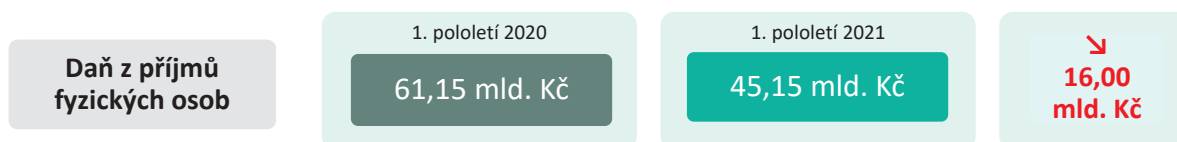
Do meziročního zvýšení inkasa daně z příjmů právnických osob ve výši 23,21 mld. Kč (tj. o 44,73 %) se výrazně promítla odlišná srovnávací základna roku 2020. V souvislosti s rozšířením onemocnění covid-19 v průběhu 1. pololetí 2020 byla realizována některá přijatá opatření ze strany Ministerstva financí (prominutí červnových záloh na daně z příjmů právnických osob nebo prodloužení lhůty pro podání příznání k dani z příjmů právnických osob za rok 2019 a její zaplacení do 18. srpna 2020), která změnila výši a průběh inkasa této daně. V porovnání s hodnoceným obdobím roku 2019 došlo za 1. pololetí 2021 k mírnému zvýšení inkasa o 5,87 mld. Kč.

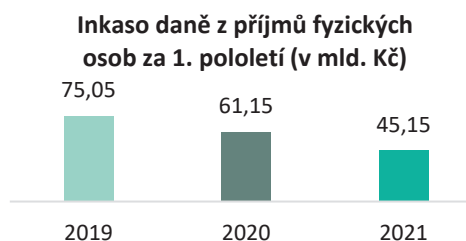
Graf č. 13: Inkaso daně z příjmů právnických osob v jednotlivých měsících 2019–2021 (v mld.Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

Inkaso daně z příjmů fyzických osob se meziročně snížilo o 16,00 mld. Kč (tj. o 26,17 %). **Hlavním důvodem snížení výběru daně bylo schválení zrušení tzv. superhrubé mzdy a její nahrazení klouzavou progresivní sazbou daně z příjmů fyzických osob ve výši 15 % a 23 % a dále i zvýšení slevy na poplatníka.** Původně schválený rozpočet České republiky pro rok 2021 musel být i z tohoto důvodu novelizován, rozpočtové položky daně z příjmů fyzických osob byly sníženy o 79,0 mld. Kč. **Celostátní výpadek této daně byl obcím a krajům kompenzován růstem jejich podílu na rozpočtovém určení daní.** Pokračující epidemie covidu-19 od začátku roku 2021 a omezení ekonomických aktivit u podnikatelských subjektů byly v hodnoceném období i nadále doprovázeny vyplácením kompenzačního bonusu v celkové výši 11,7 mld. Kč¹⁰, který tak snižoval inkaso této daně. Většímu meziročnímu propadu inkasa v 1. pololetí 2021 zabránily zejména trvající vysoká míra zaměstnanosti a zvyšování mezd a platů. Vývoj a meziroční změny ve výši hrubé měsíční mzdy zachycuje následující tabulka. V porovnání s 1. pololetím 2020 došlo v České republice ke zvýšení průměrné hrubé mzdy o 2 519 Kč, tj. o 7,3 %. Nejvyšší růst mezd vykázalo odvětví zdravotní a sociální péče (o 28 %), kde se projevilo vyplácení mimořádných odměn lékařům a zdravotnickému personálu za zvládnutí epidemie covidu-19 v roce 2020.

10 Dle pokladního plnění Ministerstva financí za červen 2021.

Tabulka č. 2: Průměrná hrubá měsíční mzda za 1. pololetí 2021 a meziroční srovnání

Odvětví podle klasifikace CZ-NACE ¹¹	Průměrná hrubá měsíční mzda	Meziroční změna	
	v Kč	v Kč	v %
Česká republika – c e l k e m	36 807	2 519	7,3
Zdravotní a sociální péče	47 217	10 339	28,0
Činnosti v oblasti nemovitostí	32 702	4 010	14,0
Ostatní činnosti	27 271	2 855	11,7
Administrativní a podpůrné činnosti	25 686	1 836	7,7
Vzdělávání	36 892	2 438	7,1
Průmysl	35 717	2 175	6,5
Ubytování, stravování a pohostinství	20 471	1 255	6,5
Profesní, vědecké a technické činnosti	43 683	2 551	6,2
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	33 603	1 810	5,7
Informační a komunikační činnosti	64 391	2 722	4,4
Doprava a skladování	32 259	1 283	4,1
Stavebnictví	30 785	1 157	3,9
Zemědělství, lesnictví a rybářství	27 647	881	3,3
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	30 664	301	1,0
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	39 739	284	0,7
Peněžnictví a pojišťovnictví	62 547	-98	-0,2

Zdroj: Český statistický úřad.

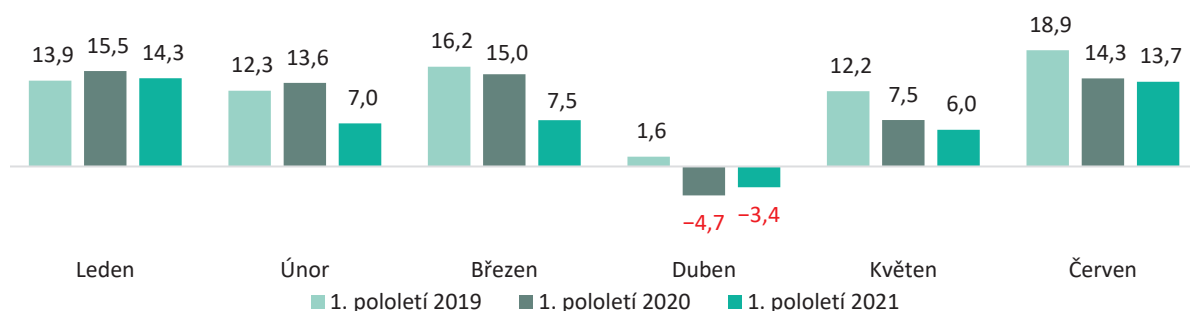
V této souvislosti NKÚ už ve svém stanovisku¹², obdobně jako i Národní rozpočtová rada¹³, upozornil na riziko vyvolané snížením příjmů státního rozpočtu po zrušení superhrubé mzdy, a to v době zhoršené ekonomické situace (vysoké schodky státního rozpočtu, růst celkového zadlužení sektoru veřejných institucí, zhoršené postavení na mezinárodní úrovni).

¹¹ CZ-NACE je klasifikace ekonomických činností.

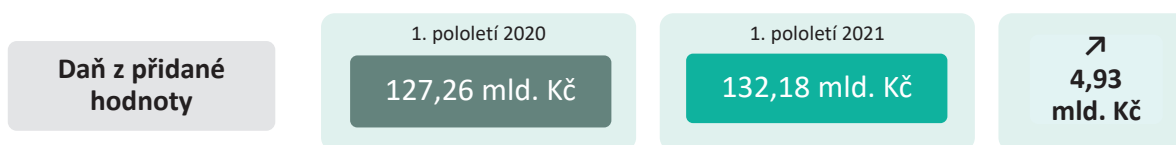
¹² Stanovisko Nejvyššího kontrolního úřadu k návrhu státního závěrečného účtu České republiky za rok 2020, str. 21 a 35.

¹³ Stanovisko Národní rozpočtové rady číslo 8/2020 ze dne 2. 12. 2020 k vývoji hospodaření sektoru veřejných institucí a k nastavení fiskální a rozpočtové politiky.

Graf č. 14: Inkaso daní z příjmů fyzických osob v jednotlivých měsících 2019–2021 (v mld. Kč)

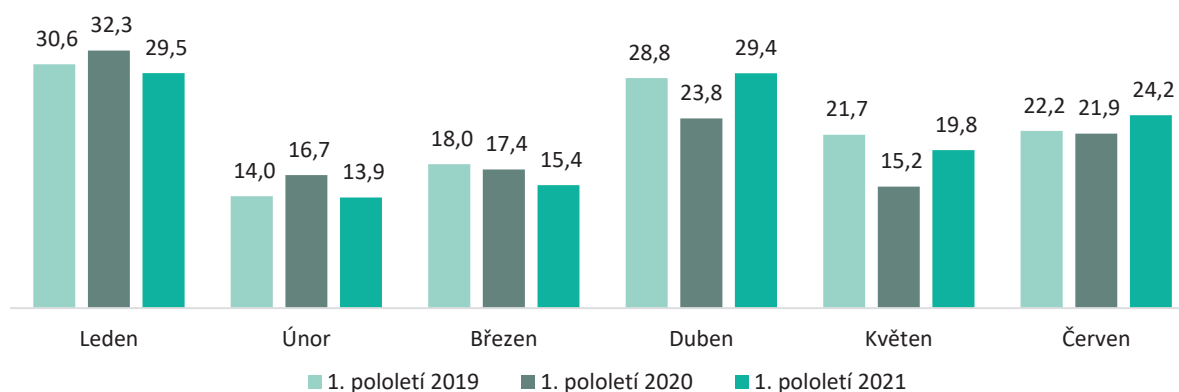

Zdroj: informační portál MONITOR.

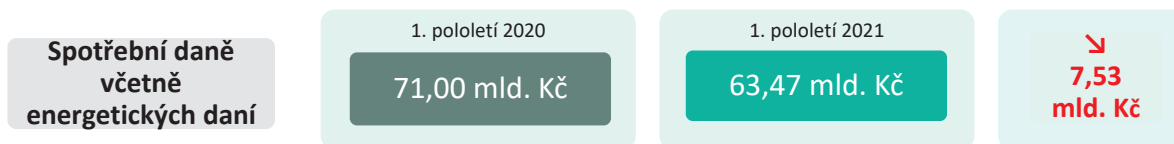

Inkaso daně z přidané hodnoty se meziročně zvýšilo o 4,93 mld. Kč (tj. o 3,87 %) na 132,18 mld. Kč. Inkaso této daně bylo ovlivněno v 1. čtvrtletí hodnoceného období meziročním propadem maloobchodních tržeb o 1,3 % z důvodu omezení ekonomické aktivity v návaznosti na přijatá opatření k zamezení šíření nemoci covid-19. Naopak do vyššího inkasa daně v 2. čtvrtletí 2021 se promítlo opětovné uvolnění protiepidemických opatření a postupné otevírání obchodů a služeb. Očekávaná vyšší spotřeba domácností vyvolaná zvýšeným disponibilním příjmem po zrušení superhrubé mzdy nenaplnila předpoklad zvýšení inkasa daně. Příjmy z daně z přidané hodnoty byly plněny pouze na 45,91 % schváleného rozpočtu. Navíc rozpočet příjmů z daně z přidané hodnoty byl v rámci novely zákona o státním rozpočtu ČR na rok 2021 (březen) snížen o 11,4 mld. Kč. Tato sdílená daň byla rovněž ovlivněna změnou rozpočtového určení daní ve prospěch obcí a krajů.

Graf č. 15: Inkaso daně z přidané hodnoty v jednotlivých měsících 2019–2021 (v mld. Kč)

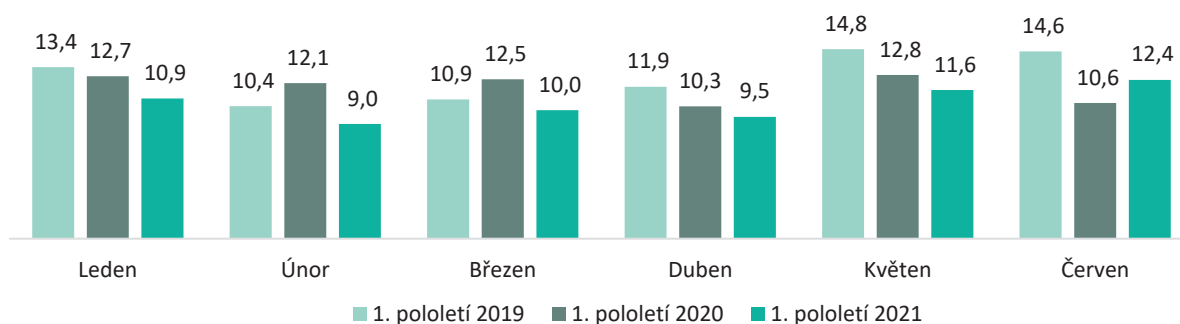

Zdroj: informační portál MONITOR.

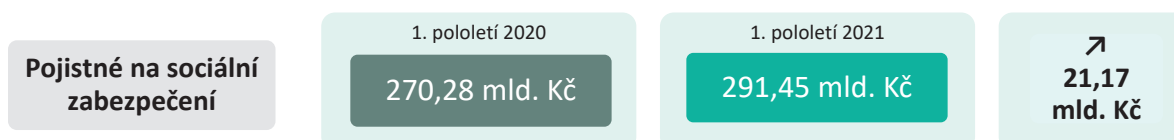

Na meziročním snížení příjmů ze spotřebních daní včetně energetických daní ve výši 7,53 mld. Kč (tj. o 10,60 %) se nejvíce podílelo inkaso daně z minerálních olejů, které kleslo o 3,75 mld. Kč. Do snížení inkasa této daně se promítla legislativní úprava v podobě snížení sazby daně z minerálních olejů u motorové nafty od 1. 1. 2021. Významný byl i pokles osobní přepravy, zejména v 1. čtvrtletí 2021, což se promítlo do poklesu maloobchodních tržeb z prodeje pohonných hmot o 3,5 %. Obdobně i příjmy ze spotřební daně z tabákových výrobků provázal meziroční pokles o 3,68 mld. Kč, ke kterému napomohlo zejména snížení příhraničního obchodu. Samotná každoroční změna v podobě zvýšení sazeb spotřební daně na tabákové výrobky v hodnoceném období nepřispěla k očekávanému zvýšení inkasa.

Graf č. 16: Inkaso spotřebních daní včetně energetických daní v jednotlivých měsících 2019–2021 (v mld. Kč)

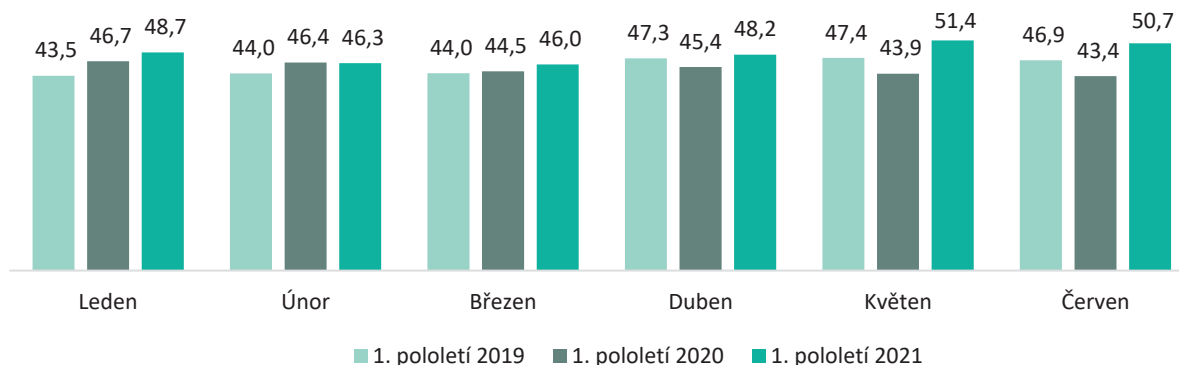
Zdroj: informační portál MONITOR.

Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení se meziročně zvýšily o 21,17 mld. Kč (tj. o 7,83 %). Realizované programy k udržení zaměstnanosti a přizpůsobení se zaměstnavatelů a podnikatelů novým podmínkám v době rozšíření epidemie covidu-19 napomohly k trvalému růstu inkasa pojistného na sociální zabezpečení. Oproti původně schválenému rozpočtu příjmů z pojistného byl v rámci březnové novelizace zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2021 schválený rozpočet navýšen o 13,6 mld. Kč. Podle vývoje plnění příjmů z pojistného ve 3. čtvrtletí 2021, které dosáhlo 78,5 %, lze očekávat, že za celý rozpočtový rok 2021 bude schválený rozpočet překročen.

Graf č. 17: Inkaso pojistného na sociální zabezpečení v jednotlivých měsících 2019–2021 (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

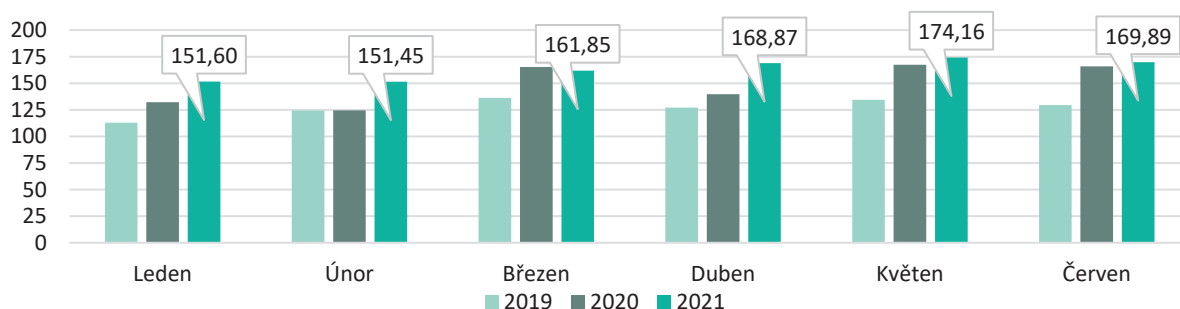
CELKOVÉ PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU ZA 1. POLOLETÍ 2021 DOSÁHLY VÝŠE 712,78 MLD. KČ A MEZIROČNĚ SE ZVÝŠILY O 13,11 MLD. KČ. HLAVNÍ PODÍL NA ZVÝŠENÍ CELKOVÝCH PŘÍJMŮ MĚL VÝBĚR POJISTNÉHO NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ, KTERÝ BYL MEZIROČNĚ VYŠŠÍ O 21,17 MLD. KČ. NEGATIVNÍ DOPAD NA VÝVOJ PLNĚNÍ PŘÍJMŮ MĚLO ZRUŠENÍ TZV. SUPERHRUBÉ MZDY A ZMĚNA ZDANĚNÍ PRÁCE. TYTO FAKTORY SE NA POKLESU VÝBĚRU DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB PLACENÉ PLÁTCI PODÍLELY V ODHADOVANÉ VÝŠI CCA 20 MLD. KČ. DALŠÍ POKLES VÝBĚRU DANÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU BYL VYVOLÁN ZMĚNOU ROZPOČTOVÉHO URČENÍ DANÍ VE PROSPĚCH OBCÍ A KRAJŮ, JEDNALO SE O KOMPENZACI ZA SNÍŽENÍ PŘÍJMŮ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁV ZE SDÍLENÉ DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB.

EPIDEMIE ONEMOCNĚNÍ COVID-19 NADÁLE OVLIVŇOVALA PRŮBĚH PLNĚNÍ DAŇOVÝCH PŘÍJMŮ, NEBOŽ BYLA OMEZENA EKONOMICKÁ AKTIVITA A ČÁSTEČNĚ BYL OMEZEN I POHYB OSOB. VÝRAZNÝ POKLES PŘÍJMŮ V POROVNÁNÍ SE SCHVÁLENÝM ROZPOČTEM SE PROJEVIL NA INKASU SPOTŘEBNÍCH DANÍ. DO NIŽŠÍHO PLNĚNÍ CELKOVÝCH PŘÍJMŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU V 1. POLOLETÍ 2021 SE PROMÍTALA I REALIZACE PŘÍMÉ PODPORY DROBNÝM PODNIKATELŮM A VYBRANÝM SUBJEKTŮM V PODOBĚ VÝPLATY KOMPENZAČNÍHO BONUSU V CELKOVÉ VÝŠI 11,7 MLD. KČ.

V. VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU

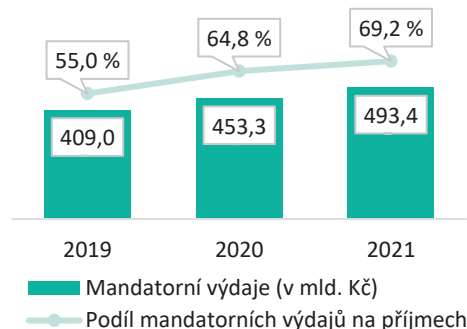
Výdaje státního rozpočtu za 1. pololetí 2021 dosáhly celkové výše 977,83 mld. Kč, což bylo meziročně o 82,92 mld. Kč více než v předchozím období. Schválený rozpočet výdajů, který je stanoven zákonem¹⁴, byl v březnu 2021¹⁵ navýšen o 77,28 mld. Kč na 1 885,61 mld. Kč a na konci prvního pololetí čerpán z 51,9 %. Na meziročním nárůstu se podílely výhradně běžné výdaje, které vzrostly o 88,19 mld. Kč. Důvodem růstu byly zejména pokračující podpora podnikání a zaměstnanosti související s epidemií covidu-19, zvýšení platby státu za státní pojištěnce, transfery krajům a sociální dávky. Neinvestiční transfery právnickým osobám byly vyšší o 34,41 mld. Kč, transfery fyzickým osobám o 5,23 mld. Kč a platba státu za státní pojištěnce o 22,40 mld. Kč. Neinvestiční transfery krajům se zvýšily o 14,63 mld. Kč, z čehož 67 % se týkalo oblasti vzdělávání. Ačkoliv výdaje v 1. pololetí 2020 kvůli rozšíření onemocnění covidu-19 výrazně meziročně vzrostly, v 1. pololetí 2021 došlo k jejich dalšímu vysokému meziročnímu nárůstu. Přestože rok 2020 stanovil velmi vysokou srovnávací základnu, v 1. pololetí 2021 vzrostly výdaje o 9,3 procenta. Nárůst výdajů byl vykázán v každém měsíci kromě března.

Graf č. 18: Vývoj čerpání výdajů v jednotlivých měsících 2019–2021 (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

Mandatorní výdaje, které jsou dané zákonem, mezinárodními dohodami a smlouvami, se v 1. pololetí roku 2021 meziročně zvýšily o 40,03 mld. Kč na 493,36 mld. Kč. Téměř polovina meziročního nárůstu celkových výdajů se tak týkala mandatorních výdajů. Růst mandatorních výdajů a jejich podílu na příjmech státního rozpočtu vytváří negativní tlak na hospodaření státního rozpočtu, které je v současné době ovlivněno epidemií covidu-19. Mandatorní výdaje se během epidemie značně zvýšily, ale po jejím odeznění se bez zákonné úpravy nesníží.

Z DŮVODU RŮSTU MANDATORNÍCH VÝDAJŮ A ZMĚN NA PŘÍJMOVÉ STRANĚ SR DOŠLO K VÝRAZNÉMU NÁRŮSTU PODÍLU MANDATORNÍCH VÝDAJŮ NA PŘÍJMECH STÁTNÍHO ROZPOČTU. ZATÍMCO V POLOLETÍ ROKU 2019 ČINIL TENTO PODÍL 55,0 %, V 1. POLOLETÍ ROKU 2020 VZROSTL NA 64,8 % A V 1. POLOLETÍ ROKU 2021 DOKONCE NA 69,2 %. OPROTI OBDOBÍ ROKU 2019, KTERÝ NEBYL POZNAMENÁN EPIDEMIÍ, SE PODÍL MANDATORNÍCH VÝDAJŮ NA CELKOVÝCH PŘÍJMECH STÁTNÍHO ROZPOČTU ZVÝŠIL O 14,2 P. B.

14 Zákon č. 600/2020 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2021.

15 Zákon č. 92/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 600/2020 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2021.

Největší výdajovou položkou nejen mandatorních výdajů jsou sociální dávky, které dosáhly na konci 1. pololetí 351,66 mld. Kč. Meziroční navýšení sociálních dávek způsobily především výplaty dávek důchodového pojištění, které byly i díky valorizaci starobních důchodů vyšší o 14,21 mld. Kč. Naopak významnější snížení dávek nastalo pouze u ošetřovného, které bylo meziročně nižší o 3,21 mld. Kč. Celkově byly sociální dávky meziročně vyšší o 12,45 mld. Kč. Jejich nárůst však nebyl tak výrazný jako v předchozím období, kdy dávky vzrostly o téměř 40 mld. Kč.

Tabulka č. 3: Vývoj vybraných sociálních dávek v 1. pololetí 2019–2021 (v mld. Kč)

	2019	2020	2020–2019	2021	2021–2020
Dávky důchodového pojištění	234,70	253,31	18,61	267,52	14,21
Nemocenské	13,89	17,18	3,29	18,54	1,36
Ošetřovné	1,02	7,68	6,66	4,47	-3,21
Peněžité pomoci v mateřství	4,87	5,14	0,26	5,47	0,34
Rodičovský příspěvek	12,33	19,03	6,70	18,11	-0,92
Příspěvek na péči	13,69	16,55	2,86	16,35	-0,20
Podpory v nezaměstnanosti	4,24	5,14	0,90	5,47	0,34
Ostatní dávky	14,77	15,18	0,42	15,73	0,54
Sociální dávky celkem	299,51	339,21	39,69	351,66	12,45

Zdroj: informační portál MONITOR.

Pozn.: Do tabulky byly vybrány dávky, které byly alespoň v jednom pololetí let 2019 až 2021 vyšší než 5 mld. Kč.

Finanční podpora boje proti epidemii pokračovala rovněž v roce 2021. Podle dat Ministerstva financí bylo v 1. pololetí 2021 na tento účel vynaloženo 101,83 mld. Kč (přímá opatření ve výši 57,03 mld. Kč a výdaje v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb ve výši 44,80 mld. Kč), což v průměru znamenalo, že každý měsíc byla poskytnuta podpora ve výši 17 mld. Kč. V rámci přijatých opatření bylo v 1. pololetí 2021 nejvíce finančních prostředků vyplaceno z programů *Antivirus A*, *A Plus*, *B* (24,02 mld. Kč), *COVID 2021* (6,24 mld. Kč) a *COVID – nájemné* (5,70 mld. Kč). Ošetřovné pro zaměstnance činilo 3,45 mld. Kč. Pokud by se výdaje snížily o zmíněnou celkovou podporu ve výši 101,83 mld. Kč, dosáhly by v 1. pololetí 2021 výše 876 mld. Kč. To znamená, že došlo ke zvýšení výdajů bez finanční podpory boje proti epidemii o 2,6 %, zatímco v předchozím období byl nárůst 11,7 %. Při porovnání 1. pololetí let 2019 a 2021 se výdaje nezatížené epidemií covidu-19 zvýšily o 111,44 mld. Kč.

Tabulka č. 4: Výdaje bez vlivu epidemie covidu-19 v 1. pololetí 2019–2021 (v mld. Kč)

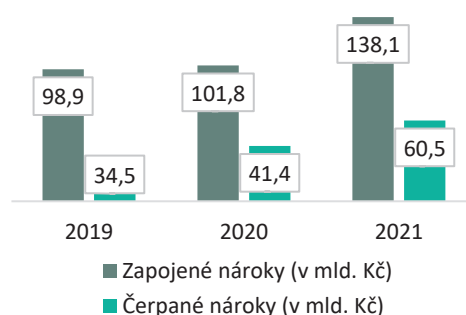
	2019	2020	2020–2019	2021	2021–2020
Běžné výdaje	718,74	829,94	111,20	918,13	88,19
Kapitálové výdaje	45,82	64,98	19,16	59,71	-5,27
Celkové výdaje	764,56	894,91	130,35	977,83	82,92
Výdaje v souvislosti s epidemií covidu-19	0,00	40,90	40,90	101,83	60,93
Výdaje bez prostředků souvisejících s epidemií covidu-19	764,56	854,01	89,45	876,00	21,99

Zdroj: informační portál MONITOR, pokladní plnění Ministerstva financí.

PŘESTOŽE BYLA V 1. POLOLETÍ 2021 VYKÁZÁNA VÍCE NEŽ DVOJNÁSOBNÁ VÝŠE PROSTŘEDKŮ SOUVISEJÍCÍCH S EPIDEMIÍ COVIDU-19, NEDOŠLO MEZIROČNĚ K VÝRAZNÉMU NÁRŮSTU VÝDAJŮ. PŘÍČINOU BYLA VÝŠE VÝDAJŮ ROKU 2020, KTERÁ BYLA I BEZ PROSTŘEDKŮ VZTAHUJÍCÍCH SE K EPIDEMII VYSOKÁ (OPROTI 1. POLOLETÍ 2019 VZROSTLA TĚMĚŘ O 90 MLD. KČ).

Menší nárůst výdajů způsobily také kapitálové výdaje, které byly meziročně o 5,27 mld. Kč nižší. Přestože jejich schválený rozpočet činil 187,52 mld. Kč, čerpání v 1. pololetí 2021 bylo jen 59,71 mld. Kč (31,8 % schváleného rozpočtu). Nejvyšší pokles byl vykázán u investičních transferů státním fondům, a to o 5,16 mld. Kč, který se z 90 % týkal dopravy. Naopak významnějšího nárůstu kapitálových výdajů došlo jen u odvětví vysokých škol (o 1,16 mld. Kč). Tento vývoj znamenal pokles podílu kapitálových výdajů na celkových výdajích státního rozpočtu, který na konci 1. pololetí 2021 činil 6,1 %. Výrazná většina kapitálových výdajů je zařazena do programového financování (v 1. pololetí roku 2021 bylo realizováno prostřednictvím programového financování 87 % kapitálových výdajů).

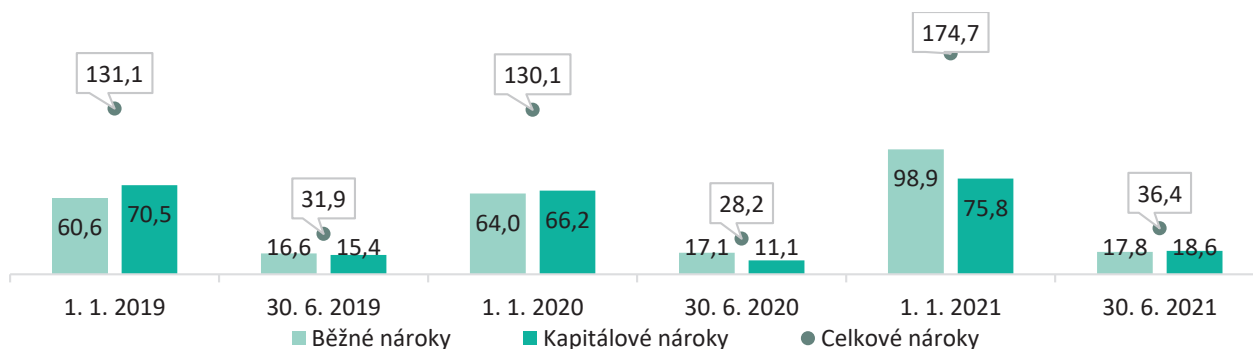
Čerpání běžných a kapitálových výdajů v oblasti programového financování se meziročně snížilo o 3,83 mld. Kč na 65,85 mld. Kč. Schválený rozpočet těchto výdajů byl čerpán jen z 34,1 %, a proto existuje riziko, že na konci roku zůstane významná část prostředků programového financování nedočerpána. Nejvyšší schválený rozpočet na rok 2021 měly kapitoly 327 – *Ministerstvo dopravy* (98,24 mld. Kč), 317 – *Ministerstvo pro místní rozvoj* (27,84 mld. Kč) a 307 – *Ministerstvo obrany* (25,07 mld. Kč). V souhrnném vyjádření čerpaly v 1. pololetí 2021 tyto tři kapitoly 46,85 mld. Kč. V druhé polovině roku lze však očekávat zvýšené čerpání i díky zapojení nároků z nespotřebovaných výdajů do rozpočtu.

Nároky z nespotřebovaných výdajů se kvůli výraznému nedočerpání rozpočtu v roce 2020 zvýšily a k 1. 1. 2021 dosáhly historicky nejvyššího stavu 174,68 mld. Kč.

Oproti předchozímu roku se jednalo o 34% nárůst. V 1. pololetí roku 2021 však byly nároky zapojeny do rozpočtu ve výrazně vyšší 138,06 mld. Kč a čerpány z 44 %. Nároky z nespotřebovaných běžných výdajů byly zapojeny ve výši 82,65 mld. Kč a čerpány ve výši 44,21 mld. Kč. Nároky z nespotřebovaných kapitálových výdajů byly zapojeny ve výši 55,41 mld. Kč a čerpány ve výši 16,33 mld. Kč. Z důvodu nevyčerpání prostředků určených na epidemickou podporu došlo ke změně poměru běžných a kapitálových nároků na celkovém stavu.

Graf č. 19: Stav nároků z nespotřebovaných výdajů 2019–2021 (v mld. Kč)

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

V 1. pololetí 2021 došlo meziročně jak ke zvýšení stavu profilujících nároků, tak také neprofilujících. Stav k 1. 1. 2021 nejvíce ovlivnil nárůst nároků účelově určených dle § 21 odst. 3 a 4 rozpočtových pravidel¹⁶ a nároků vztahujících se k programovému financování. Naopak nároky na projekty a programy spolufinancované z rozpočtu EU/FM včetně společné zemědělské politiky meziročně poklesly, což souvisí s koncem programového období 2014–2020. Klesající vývoj stavu nároků určených na výzkum, vývoj a inovace pokračoval i v 1. pololetí roku 2021, kdy meziročně poklesl stav nejen k 1. 1., ale rovněž k 30. 6.

Tabulka č. 5: Stav vybraných nároků z nespotřebovaných výdajů (v mld. Kč)

	1. 1. 2019	30. 6. 2019	1. 1. 2020	30. 6. 2020	1. 1. 2021	30. 6. 2021	Meziroční změna stavu k 1. 1. 2021	Meziroční změna stavu k 30. 6. 2021
Profilující nároky	109,99	25,55	110,06	21,95	142,93	28,27	32,87	6,32
– na platy a ostatní platby za provedenou práci	4,42	1,51	4,22	1,34	4,57	1,31	0,36	–0,03
– na projekty a programy spolufinancované z rozpočtu EU/FM včetně společné zemědělské politiky	63,77	13,26	58,39	11,08	49,17	12,25	–9,21	1,16
– na programové financování	36,47	7,59	41,35	7,78	56,40	13,54	15,06	5,75
– účelově určené	0,69	0,21	1,53	0,32	29,61	0,43	28,07	0,11
– na výzkum, vývoj a inovace	4,63	2,98	4,57	1,43	3,17	0,76	–1,40	–0,67
Neprofilující nároky	21,13	6,39	20,09	6,20	31,75	8,08	11,66	1,88

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2019 až 2021.

Nárůst nároků určených na epidemickou podporu se nejvíce promítl v kapitole 322 – *Ministerstvo průmyslu a obchodu*, u které došlo k nejvyššímu meziročnímu zvýšení nároků k 1. 1. 2021. Nárůst nároků u kapitoly 317 – *Ministerstvo pro místní rozvoj* souvisel s nároky týkajícími se programového financování. U kapitoly 329 – *Ministerstvo zemědělství* došlo rovněž ke zvýšení nároků na programové financování a účelově určených nároků. Zvýšení stavu u kapitoly 313 – *Ministerstvo práce a sociálních věcí* se týkalo převážně neprofilujících nároků, které nemají přesně vymezený účel použití. Naopak nejvyšší meziroční pokles stavu nároků k 1. 1. 2021 byl vykázán u kapitoly 327 – *Ministerstvo dopravy*, a to ve výši téměř 16 mld. Kč. Důvodem bylo snížení nároků na projekty a programy spolufinancované z rozpočtu EU/FM.

Tabulka č. 6: Stav nároků z nespotřebovaných výdajů u vybraných kapitol státního rozpočtu (v mld. Kč)

	1. 1. 2020	30. 6. 2020	1. 1. 2021	30. 6. 2021	Meziroční změna k 1. 1. 2021	Meziroční změna k 30. 6. 2021
Ministerstvo práce a sociálních věcí	9,19	5,56	14,96	2,78	5,77	–2,78
Ministerstvo životního prostředí	11,79	0,96	13,09	1,02	1,30	0,06
Ministerstvo pro místní rozvoj	12,20	2,00	24,76	9,96	12,55	7,96
Ministerstvo průmyslu a obchodu	6,70	2,92	23,63	4,03	16,94	1,11
Ministerstvo dopravy	22,36	1,48	6,60	1,88	–15,77	0,40
Ministerstvo zemědělství	16,89	0,91	26,64	0,26	9,74	–0,65
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	11,06	0,79	12,76	1,39	1,70	0,60

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2020 a 2021.

Pozn.: Do tabulky byly vybrány kapitoly, které měly stav nároků k 1. 1. 2020 nebo 2021 vyšší než 10 mld. Kč.

16 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU SE NA KONCI 1. POLOLETÍ 2021 PŘIBLÍŽILY HRANICI JEDNOHO BILIONU KORUN, KDYŽ DOSÁHLY 977,83 MLD. KČ. KAPITÁLOVÉ VÝDAJE BYLY KVŮLI NIŽŠÍMU ČERPÁNÍ SCHVÁLENÉHO ROZPOČTU I NÁROKŮ Z NESPOTŘEBOVANÝCH VÝDAJŮ NIŽŠÍ. CELKOVÁ VÝŠE VÝDAJŮ JE VELMI OVLIVNĚNA MANDATORNÍMI VÝDAJI, JEJICHŽ PODÍL NA CELKOVÝCH PŘÍJMECH SE V POLOLETÍ ZVÝŠIL NA TĚMĚŘ 70 %.

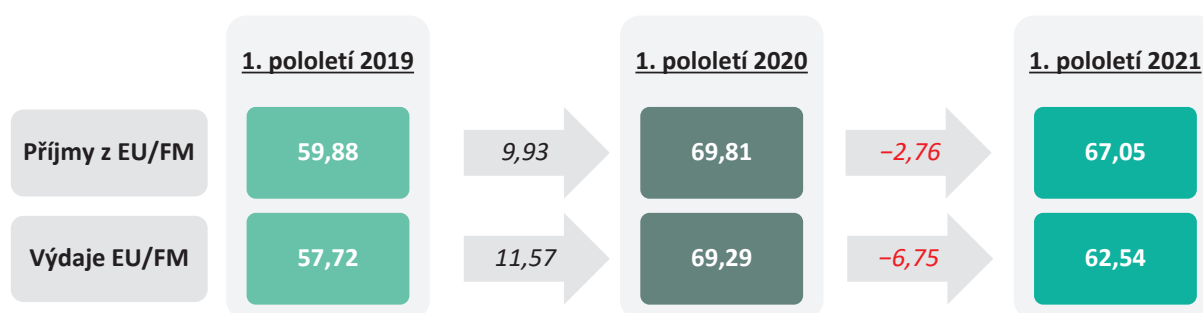

VI. PROSTŘEDKY EU/FM

Finanční prostředky EU/FM¹⁷ včetně společné zemědělské politiky (dále také „SZP“) zaznamenaly za 1. pololetí 2021 meziroční snížení. Saldo těchto prostředků skončilo v přebytku ve výši 4,51 mld. Kč.

Celkové příjmy z rozpočtu EU/FM včetně SZP (dále také „příjmy EU/FM“) poklesly o 2,8 mld. Kč, což bylo značně ovlivněno loňským mimořádným příjmem ve výši 4,3 mld. Kč z programového období 2007–2013. Příjmy EU/FM související s programovým obdobím 2014–2020 meziročně vzrostly o 1,5 mld. Kč.

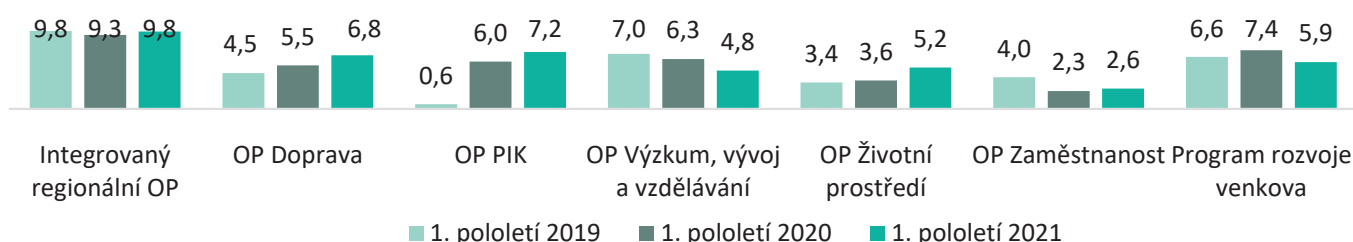
Schéma č. 1: Finanční prostředky EU/FM vč. SZP za 1. pololetí 2019–2021 (v mld. Kč)

Zdroj: informační portál MONITOR.

Plnění příjmů EU/FM za 1. pololetí 2021 dosáhlo celkové výše 67,05 mld. Kč. Největší část příjmů EU/FM tvořily převody z Národního fondu (celkem 37,05 mld. Kč, tj. 55 %), které především kryjí předfinancovaný podíl EU ze státního rozpočtu u národních operačních programů (dále jen „OP“) programového období 2014–2020 z evropských strukturálních a investičních fondů (dále také „ESIF“). Největší objemy příjmů byly u *Integrovaného regionálního OP* (celkem 9,8 mld. Kč), *OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost* (celkem 7,2 mld. Kč) a *OP Doprava* (celkem 6,8 mld. Kč). Nejvyšší meziroční nárůst prostředků proplacených do státního rozpočtu byl zaznamenán u *OP Životní prostředí* (o 1,6 mld. Kč).

Graf č. 20: Plnění příjmů u vybraných OP z ESIF programového období 2014–2020 za 1. pololetí 2019–2021 (v mld. Kč)

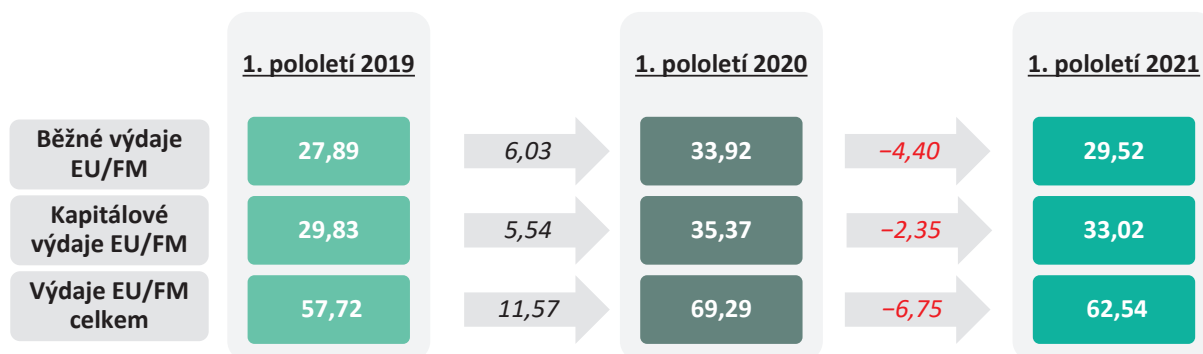
Zdroj: informační portál MONITOR.

Pozn.: Do grafu byly vybrány OP s plněním příjmů v 1. pololetí 2021 vyšším než 0,5 mld. Kč; OP PIK – operační program *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost*.

¹⁷ Jedná se o finanční prostředky (bez národních prostředků) sledované podle prostorového a nástrojového třídění (tj. s nástrojem) vymezené vyhláškou č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Celkové výdaje kryté z rozpočtu EU/FM včetně SZP (dále také „výdaje EU/FM“) dosáhly za 1. pololetí 2021 celkové výše 62,5 mld. Kč. Ve srovnání s 1. pololetím 2020 došlo ke snížení výdajů EU/FM o 6,7 mld. Kč, na čemž se podílely nejen běžné výdaje (pokles o 4,4 mld. Kč), **ale také kapitálové výdaje (pokles o 2,3 mld. Kč).** Na meziročním snížení kapitálových výdajů EU/FM se podílely zejména investiční transfery státním fondům (pokles o 1,3 mld. Kč) a obcím (pokles o 1,3 mld. Kč).

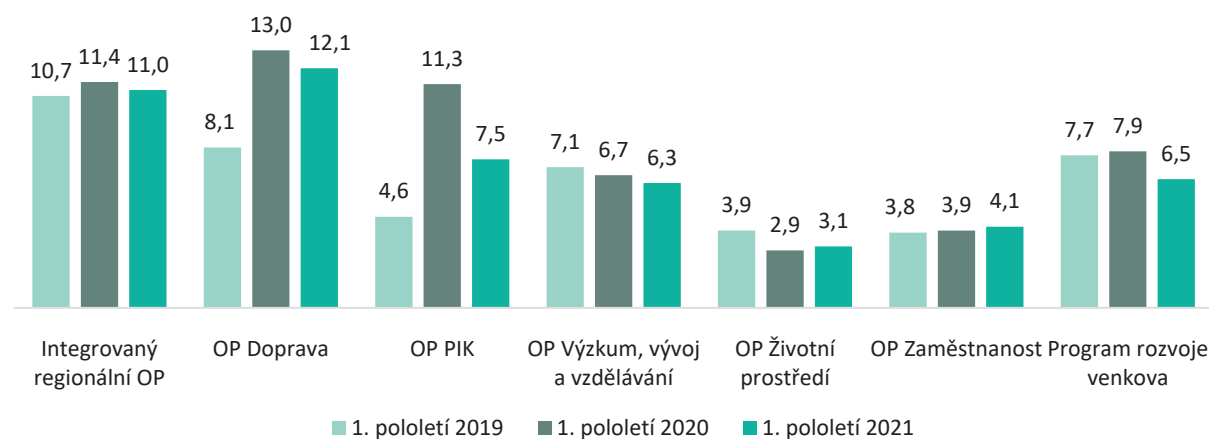
Schéma č. 2: Výdaje EU/FM za 1. pololetí 2019–2021 (v mld. Kč)

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

V rámci operačních programů programového období 2014–2020 bylo nejvyšší čerpání výdajů za 1. pololetí 2021 vykázáno v rámci ESIF u OP *Doprava* (celkem 12,1 mld. Kč) a u *Integrovaného regionálního OP* (celkem 11,0 mld. Kč). Nejvyšší meziroční pokles výdajů byl zaznamenán u OP *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost* (o 3,8 mld. Kč).

Graf č. 21: Čerpání výdajů u vybraných OP z ESIF programového období 2014–2020 za 1. pololetí 2019–2021 (v mld. Kč)

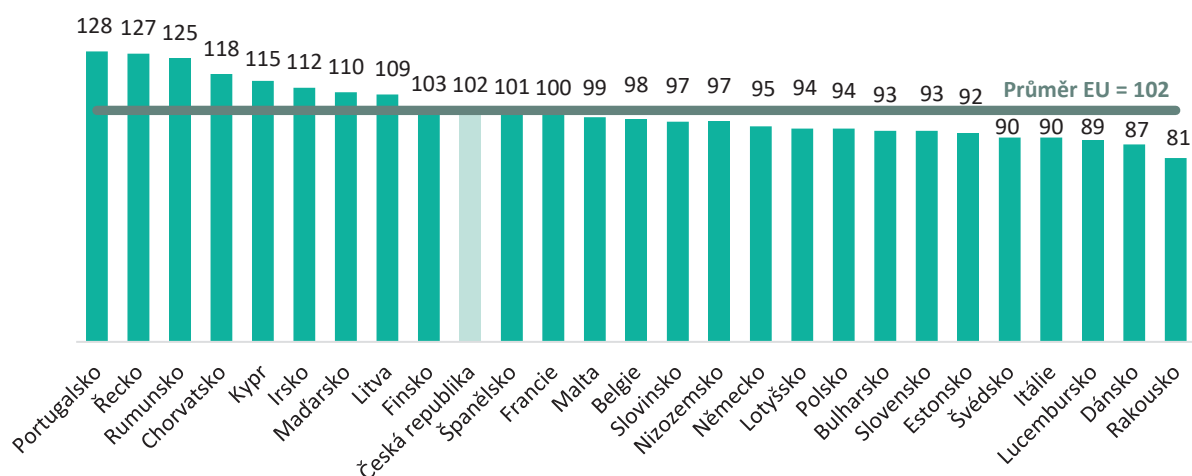
Zdroj: informační portál MONITOR.

Pozn.: Do grafu byly vybrány OP s čerpáním výdajů v 1. pololetí 2021 vyšším než 0,5 mld. Kč; OP PIK – operační program *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost*.

DO KONCE 1. POLOLETÍ 2021 SPLNILA ČR PRAVIDLO N+3¹⁸ NA ROK 2021 TÉMĚŘ U VŠECH PROGRAMŮ V RÁMCI DOHODY O PARTNERSTVÍ¹⁹. PRAVIDLO N+3 ZBÝVÁ DO KONCE ROKU 2021 SPLNIT POUZE U OP RYBÁŘSTVÍ, KTERÉ VYČERPALO LIMIT Z 96,6 %, LZE TAK PŘEDPOKLÁDAT, ŽE TATO PODMÍNKA BUDE SPLNĚNA.

Ve 2. čtvrtletí 2021 došlo k navýšení celkové alokace evropských strukturálních a investičních fondů v rámci dohody o partnerství zhruba o 35 mld. Kč²⁰. Celková alokace tak k 30. 6. 2021 činila cca 658 mld. Kč (příspěvek z rozpočtu EU). K největšímu zvýšení alokace došlo u *Integrovaného regionálního OP*, a to přibližně o 20 mld. Kč, která jsou určeny na snížení dopadů epidemie covidu-19 v souladu s nařízením REACT-EU²¹. K 30. 6. 2021 činil podíl prostředků v uzavřených právních aktech ve vztahu k celkové alokaci ESIF za ČR (vč. národního podílu) celkem 102 %, což byl rovněž průměr EU. **ČR se tak zařadila v tomto ohledu na 10. místo ze všech zemí EU.**

Graf č. 22: Podíl prostředků v uzavřených právních aktech ve vztahu k celkové alokaci ESIF k 30. 6. 2021 (v %)

Zdroj: Evropská komise (říjen 2021) (<https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview>).

V PRŮBĚHU 1. POLOLETÍ 2021 BYL V RÁMCI NOVÉHO PROGRAMOVÉHO OBDOBÍ 2021–2027 SCHVÁLEN TZV. NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY²², DÍKY KTERÉMU BUDE MOCI ČR ČERPAT FINANČNÍ PROSTŘEDKY Z NOVÉHO NÁSTROJE NA PODPORU OŽIVENÍ A ODOLNOSTI²³ (DÁLE TAKÉ „RRF“). NA ROK 2021 BYLY PŮVODNĚ STANOVENY²⁴ CELKOVÉ PŘÍJMY Z RRF VE VÝŠI 41,2 MLD. KČ. NOVELA ZÁKONA O STÁTNÍM ROZPOČTU²⁵ VŠAK SNÍŽILA TYTO PŘÍJMY O 25 MLD. KČ NA 16,2 MLD. KČ, A TO Z DŮVODU NEZAHRNUTÍ KOMPENZACÍ UŠLÝCH PŘÍJMŮ V RÁMCI DAŇOVÝCH REFORMŮ DO NÁRODNÍHO PLÁNU OBNOVY. NA VÝDAJOVÉ STRANĚ KE ZMĚNĚ ROZPOČTU RRF NEDOŠLO A NA ROK 2021 JE PLÁNOVÁN VE VÝŠI 16,2 MLD. KČ. V 1. POLOLETÍ 2021 NEBYLY V RÁMCI RRF ŽÁDNÉ PROSTŘEDKY ČERPÁNY ANI REFUNDOVÁNY²⁶.

18 ČR má povinnost do 31. 12. 2021 vyčerpat alokaci stanovenou pro rok 2018.

19 Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020 je základní zastřešující dokument pro čerpání finančních prostředků z evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014–2020.

20 Zdroj: Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020, II. čtvrtletí 2021.

21 Jedná se o investiční nástroj, který je určený na snížení dopadů onemocnění covidu-19. Konkrétně mají tyto finanční prostředky směřovat do zdravotnictví, integrovaného záchranného systému a do sociální oblasti.

22 ČR může z rozpočtu EU celkem získat přibližně 179 mld. Kč bez daně z přidané hodnoty ve formě grantů. Celková výše investic včetně národního spolufinancování je plánována cca ve výši 191 mld. Kč.

23 The Recovery and Resilience Facility.

24 Zákon č. 600/2020 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2021.

25 Zákon č. 92/2021 Sb., kterým se mění zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 2021.

26 Do 30. 9. 2021 došlo pouze k čerpání výdajů ve výši 7,0 mld. Kč.

VII. VÝSLEDKY HOSPODAŘENÍ ÚZEMNÍCH ROZPOČTŮ

Souhrnné hospodaření územních rozpočtů po konsolidaci skončilo na konci 1. pololetí 2021 v přebytku 51,8 mld. Kč. Kladného výsledku hospodaření dosáhly všechny úrovně územních rozpočtů, nejvyšší přebytek vykázaly kraje (26,1 mld. Kč) a největší meziroční nárůst salda měly obce (16,6 mld. Kč). **Ačkoliv v průběhu 1. pololetí 2021 pokračovala protiepidemická omezení a opatření v souvislosti s onemocněním covid-19, hospodaření územních rozpočtů dosáhlo dokonce lepšího výsledku (o 1,7 mld. Kč) než v „předcovidovém“ roce 2019.** Důvodem byl zejména výrazný růst daňových příjmů, které se po propadu v roce 2020 vrátily na podobnou úroveň jako v 1. pololetí 2019, a pokračující vysoký meziroční růst přijatých transferů.

Schéma č. 3: Saldo hospodaření jednotlivých územních rozpočtů v 1. pololetí 2019–2021 (v mld. Kč)

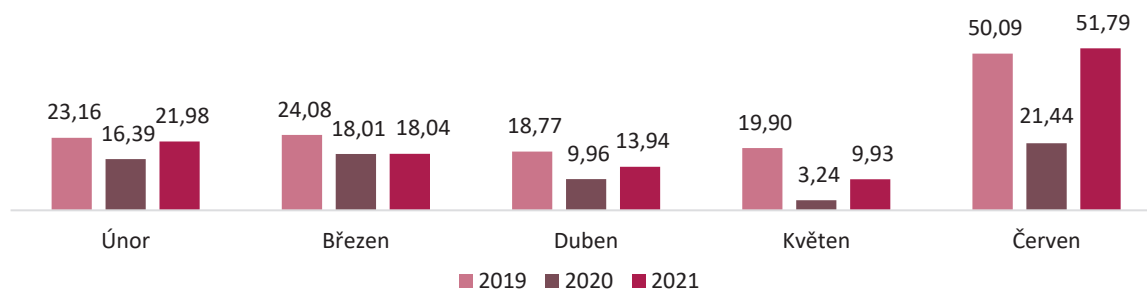
	Saldo hospodaření za 1. pololetí 2019	Saldo hospodaření za 1. pololetí 2020	Saldo hospodaření za 1. pololetí 2021	Meziroční změna v roce 2021
Kraje	23,4	12,7	26,1	13,5
Obce	26,4	8,4	25,0	16,6
RRRS a DSO	0,4	0,3	0,6	0,3
Celkem	50,1	21,5	51,8	30,3

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

Pozn.: RRRS – regionální rady regionů soudržnosti, DSO – dobrovolné svazky obcí. Z důvodu konsolidace je součet na úrovni republiky odlišný od součtu jednotlivých úrovní územních rozpočtů.

Hospodaření územních rozpočtů bylo v 1. pololetí 2021 meziročně lepší v každém měsíci. Celkově došlo k meziročnímu zlepšení o 30,3 mld. Kč (tj. o 141 %), což bylo způsobeno především nárůstem příjmů. **Meziroční nárůst výsledného salda taktéž ovlivnila skutečnost, že kraje do 30. 6. 2021 nepře poslaly školám významnou část přijatých transferů z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy určenou na přímé náklady na vzdělávání.** Nicméně i bez těchto prostředků by celkové saldo územních rozpočtů bylo meziročně vyšší o cca 6,5 mld. Kč²⁷ (celkem by činilo zhruba 28 mld. Kč).

Graf č. 23: Vývoj kumulativního salda územních rozpočtů v jednotlivých měsících 2019–2021 (v mld. Kč)

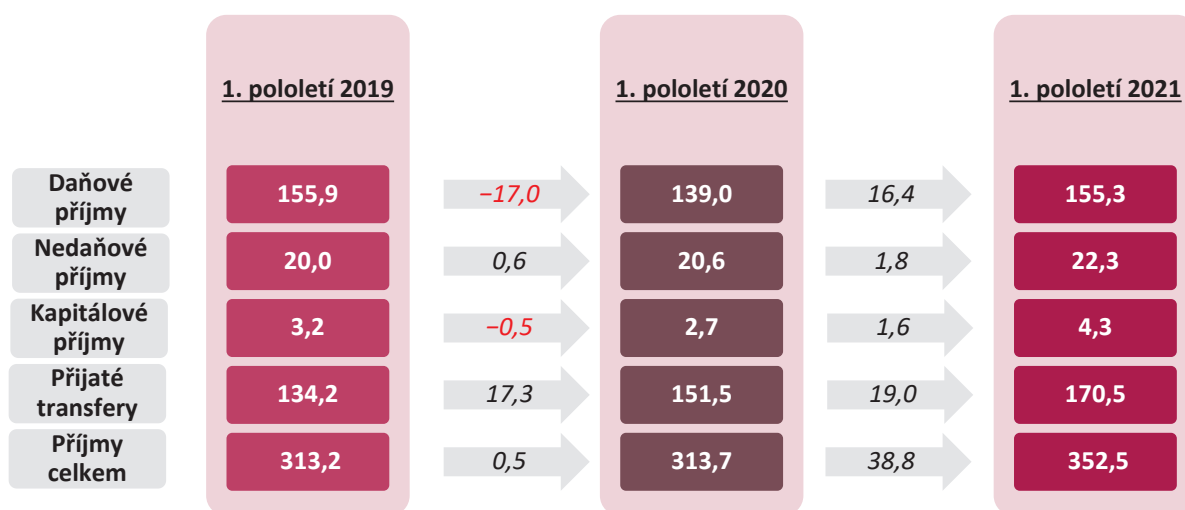
Zdroj: Ministerstvo financí – Zpráva o vývoji rozpočtového hospodaření obcí, dobrovolných svazků obcí, krajů a Regionálních rad regionů soudržnosti k 30. 6. 2021.

Pozn.: Na základě přílohy č. 2 k vyhlášce č. 5/2014 Sb., o způsobu a termínech předkládání údajů pro hodnocení plnění rozpočtů územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad, se za leden výkazy nepředkládají.

Celkové příjmy územních rozpočtů v 1. pololetí 2021 meziročně vzrostly o 38,8 mld. Kč na 352,5 mld. Kč, na čemž se podílely všechny třídy příjmů. Nejvíce opět vzrostly přijaté transfery (o 19,0 mld. Kč na 170,5 mld. Kč), jejichž většina mířila dalším příjemcům (zejména školám).

Výrazně se rovněž zvýšily daňové příjmy o 16,4 mld. Kč na 155,3 mld. Kč, a to především díky novele zákona o rozpočtovém určení daní²⁸, která posílila příjmy územních rozpočtů ze sdílených daní²⁹. Růst daňových příjmů tak byl tažen zvýšením inkasa daně z příjmů právnických osob (o 12,6 mld. Kč) a daně z přidané hodnoty (o 9,5 mld. Kč). Naopak daň z příjmů fyzických osob placená plátcí meziročně poklesla o 7,1 mld. Kč, a to z důvodu zrušení superhrubé mzdy, které bylo kompenzováno růstem podílu na rozpočtovém určení daní.

Schéma č. 4: Celkové příjmy územních rozpočtů za 1. pololetí 2019–2021 (v mld. Kč)

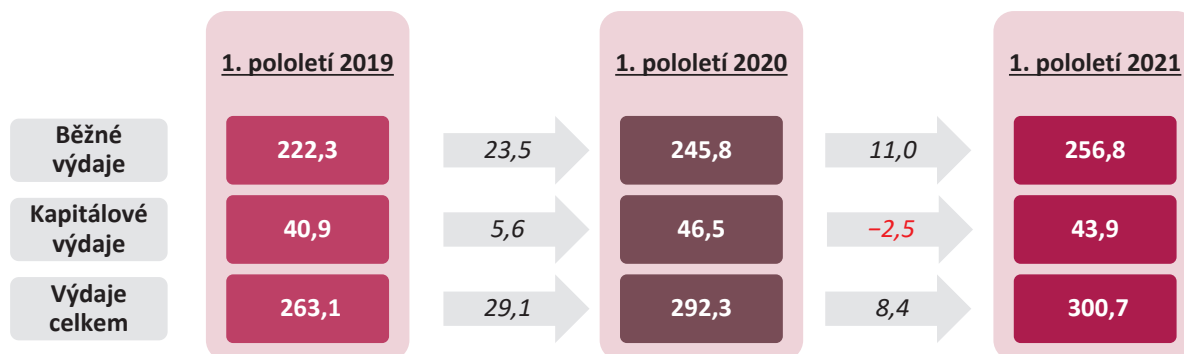
Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

Celkové výdaje územních rozpočtů v 1. pololetí 2021 dosáhly 300,7 mld. Kč a meziročně vzrostly o 8,4 mld. Kč, což byl nejnižší meziroční nárůst od roku 2017. Mírnější růst výdajů byl způsoben nejen nižším nárůstem čerpání běžných výdajů kvůli výše uvedenému nepřeoslání velké části prostředků školám, ale také poklesem investiční aktivity. Běžné výdaje činily celkem 256,8 mld. Kč a meziročně vzrostly o 11,0 mld. Kč. **Kapitálové výdaje dosáhly 43,9 mld. Kč a oproti 1. pololetí 2020 byly nižší o 2,5 mld. Kč. K meziročnímu poklesu kapitálových výdajů územních rozpočtů došlo poprvé od roku 2016.** Územní rozpočty za 1. pololetí 2021 využily pouze 31,3 % disponibilních kapitálových prostředků.

28 Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů.

29 Konkrétně došlo k navýšení podílu z výnosů daně z přidané hodnoty a daně z příjmů u krajů z 8,92 % na 9,78 % a u obcí z 23,58 % na 25,84 %.

Schéma č. 5: Celkové výdaje územních rozpočtů za 1. pololetí 2019–2021 (v mld. Kč)

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

V DŮSLEDKU DAŇOVÝCH ZMĚN, NEVYPLACENÍ PROSTŘEDKŮ ŠKOLÁM A POKLESU INVESTIČNÍ AKTIVITY DOŠLO K MEZIROČNÍMU ZLEPŠENÍ SALDA HOSPODAŘENÍ O 30,3 MLN. Kč A NAVÝŠENÍ ZŮSTATKU NA BANKOVNÍCH ÚČTECH (VČ. JIMI ZŘIZOVANÝCH PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ) O 58,8 MLN. Kč. ROVNĚŽ MEZIROČNĚ POKLESLA CELKOVÁ ZADLUŽENOST ÚZEMNÍCH ROZPOČTŮ O 3,7 MLN. Kč.

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
DSO	dobrovolné svazky obcí
ESIF	evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
FM	finanční mechanismy (fondy Evropského hospodářského prostoru a Norska a Program švýcarsko-české spolupráce)
HDP	hrubý domácí produkt
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OP	operační program
OP PIK	operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
p. b.	procentní bod
RRF	The Recovery and Resilience Facility (Nástroj na podporu oživení a odolnosti)
RRRS	regionální rady regionů soudržnosti
SR	státní rozpočet
SZP	společná zemědělská politika

Česká republika
Nejvyšší kontrolní úřad